

Oorlochs-daden
VVarachtige beschrijvinge
V A N D E

69

Aldermachtichste Armade, die door

PHILIPPVS de tweede,
Coninck van Hispaignien,

Toegherust binnen sijne Coninck-rijcken : ende op te Ribiere
voor Lisboa, de Hooft-Stadt des Coninck-Rijcx van Portugael by een
bergadert wesende/van daer gesept is naer de Nederlanden / op den 29.
ende 30 Mey inden jaere M. D. LXXXVII I.

Onder rbeleydt ende oppergebiedt van den Hertoghe van Medina
Sidonia, de yvelcke als Capiteyn Generael, van wegen den
Coninck van Spaignien gestelt ende geordonneert vvas.

1588.

Doort wat
eederen den
Coninck be-
weecht is de
Wlate toe
te rusten.

De Coninck van
Spaignien Philips de
2. hebbende ober de 21
jaeren/ de Oozloghe in
dese Nederlanden met
wepnich voordeels ge-
voert / heeft in synen
raedt besloten/ ander-
werff/die ter Zee te be-
springhen/Hem selven
inbeeldende dat hoewel

hy die te voozen meermael ter Zee gesocht had-
de te vermeersteren/dat hy altyt met groote scha-
de en verlies heeft moeten te rugge trecken/om
dat hy noyt machtich ofte met machts genoech
versien zijnde sulcx begonnen heeft. Daerom
heeft hy nu eens sijn uiterste macht willen te
werc stellen/te meer om dat die van Engellant/
hem nu mede teghen en vpant waren. Dienvol-
gende heeft hy geresolueert haer eerst aent te val-
len/t welck Escovedo Secretaris van Don Io-
han van Oostenrijck, ende veel Spaensche ende
Nederlandsche vernuftige gheesten / oock veel
rebellighe Engelschen lichter te winnen achten
van Hollandt ende Zeelandt: Sustinerende dat
het den Coning proytelicker was/Engellant/
ende de Nederlanden ter Zee te dwingen / dan
een geweldige Armade gheduylich te houden/
tot beschuttingen bande vaerten op Oost ende
West-Indien/ tegen het bespringen bande En-
gelsche ende Nederlandtsche schepen. Tot vol-
voeringe vandese resolutie / soo hebben de Co-
ning-rijcken van Spaignien/elic voor sijn ge-
deelte oppgerecht/ versoecht / ende toeghemact/
peder soo veel Galeonen/Galeassen/ Galepen/
ende andere soorten van Schepen/ als den Co-
ningh ende synen Raedt haer belast ende bevo-
len heeft.

Om nu dese Armade/ ten vollen te beschij-
ven/ sal het niet ondienstelick zijn / hier inne te
vougen de Beschrijvinghe/ grootte/ ende ober-
sach/ soo van Schepen/ Soldaten/ Boodsvoet/
Admunitien van Oozlogen/ Crjchf-Oversten/
Edelen ende haren ghevolghe/ mitsgaders an-

dere saeck/tot dese Armade van noode geweest
ende geordineert zijnde/ gelijk die tot Lisboa
den 20 Mey inden jare 1588 Beschreven ende
gedrukt is inde Saensche Tael / dooz last en
bevel van den Coningh van Spaignien/ ende
van sijn eygen Secretaris oversien/ ende geteyc-
kent. dewelcke int selfde jaer verduytscht is /
dooz Michael Eytlinger, ende tot Colen opten
6 Augusti nae gedrukt is.

Inhoudt der Galeonen uyt
Portugael.

Die Galeon Sant Martin, als Capitana ge-
nerael ende principaelste bande Armade
bzingt met haer 1000 tonnen last/ en 300
uytgelesen Soldaten/midsgaders 117 scheep-
volck/ Item 50 stucken geschuts ende kloten/
buspoeder/loot/ lonten / die daer toe van noo-
den zijn.

Die Galeon Sant Iuan Almirante Generael
genaemt/voert 1050 tonnen last/ 231 Soldaten/
ende 179 scheepvolck/ Daer toe noch 50 stuc-
ken geschuts / mitsgaders kloten / buspoeder /
loot/oock lonten/ende alles anders daer toe be-
hoozende.

Die Galeon S. Marcus is van 792 tonnen last
begrijpt 292 Soldaten/ maer scheepvolck 117 /
Item buspoeder/kloten/loot ende lonten / tottet
geschut van nooden zijnde.

Die Galeon van S. Philippe bzingt 800 ton-
nen last/ 415 Soldaten/ ende 117 scheepvolck/
40 stucken geschuts mitsgaders kloten / bus-
poeder/loot/ende nootduyftige lonten.

Die Galeon S. Luys gheheeten / bzingt 830
tonnen last / 376 weerhastighe mannen / 116
scheepvolck / 40 stucken geschuts / mitsgaders
daer toe behoozliche kloten / buspoeder / loot/
ende lonten.

Die Galeon S. Mattheo, houdt 750 tonnen
last / 277 Soldaten / 200 scheepvolck / 40 stuc-
ken geschuts / mitsgaders buspoeder/loot/ende
lonten daer toe van noode.

I ij

Dis

Beschij-
vinge van
Portugael
sche schepen.

Die Galeon S. Iacob voert 520 tonnen last / 300 soldaten / 100 scheepf-volck / ende 30 stuc-ken gheschuts mitsgaders kloten / loot / ende buspoeder / als van noots wegheu daer toe be-hoogdt.

Die Galeon van Florentz. voert 961 tonnen last / 400 Soldaten 100 scheepf-volck / 52 stuc-ken geschuts / kloten / buspoeder / ende lonten nae nootduyft.

Die Galeon S. Christoffe, brenghet 352 ton-nen last / 300 Soldaten / 90 scheeps-volck / ende 30 stuccken geschuts / mitsgaders daer toe kloo-ten / loot buspoeder / ende lonten.

Die Galeon S. Bernard, voert 352 tonnen last / 280 strijdtbare mannen / 100 scheepsvolck / en- de 30 stuccken / gheschuts mitsgaders de kloo-ten / buspoeder / loot ende lonten daer toe be- hoozende.

Het schip dwelcke genaemt wort Zabra Au- gusta brenghet mede 166 tonnen last / 55 strij- bare mannen / 57 scheepf-volck / en 13 stuccken ghe- schut / mitsgaders kloten / buspoeder ende loot daer toe van nooden.

Die andere Zabra de welke Julia genaemt is / houdt 166 tonnen last / 50 Soldaten / 72 scheepf- volck / ende 14 stuccken gheschuts / mitsgaders kloten / buspoeder / loot ende lonten daer toe van nooden.

Somma der gantscher Armade van Portu- gael inhoudet 12 Vossel / dat is / 10 Galeonen ende 2 Zabras / die voeren 7737 tonnen last swaer / ende daer mede comen 3330 Soldaten boetvolck / mitsgaders 1233 scheepsvolck / de welke maken tsamen 4624 personen / daer toe 350 stuccken gheschuts / ende wat voozder daer toe behoort ende van nooden is / als kloten / buspoeder / loot ende lonten.

Armade uyt *Biscayen*, daer over dat generael Hooftman is, *Iuan Mar- tinez de Ricalde*.

Bischa/sche
Scheeps
toecusting

Het Schip S. Anna Capitana, ghenaemt / brenghet 768 tonnen last / 323 veerachteige mannen / 114 scheepf-volck / 30 stuccken ge- schuts / mitsgaders daer toe nootduyftighe kloten / buspoeder / loot / ende lonten.

Grangrin Almiranta, voert 1160 tonnen last / 300 strijdtbare mannen / 100 scheepf-volck ende 36 stuccken gheschuts / mitsgaders kloo- ten / buspoeder / loot ende lonten daer toe noot- duyftich.

S. Iacob, houdt 666 tonnen last / 250 Solda- ten / 102 scheepf-volck / ende 30 stuccken geschuts / mitsgaders daer toe nootduyftighe kloten / bus- poeder / loot ende lonten.

La Conception Zebelev, houdt 468 tonnen last / 100 Soldaten / 70 scheepf-volck / ende 20 stucckē geschuts / met daer toe behooylijke kloo- ten / buspoeder / loot ende lonten.

La Conception de Iuanes del Cano, houdt 418 tonnen last / 164 Soldaten / 70 scheepf-volck / en 24 stuccken geschuts / met kloten / buspoeder / loot ende lonten daer toe van noden wesende.

La Magdalena de Iuan, Francisco de Ayala ge- doopt / houdt 530 tonnen last / 200 soldaten / 70 scheep-volck / en 22 stuccken gheschuts / mitsga- ders kloten / buspoeder / loot ende lonten daer toe ter nootduyft.

S. Iuan, houdt 350 tonnen last / 130 strijdt- bare manns / 80 boodtsgefallen oft scheepsvolck /

ende 24 stuccken geschut / met kloten / buspoeder / loot ende lonten daer toe noodich wesende.

Het schip Maria ghenaemt / brenghet mede 165 tonnen last / 180 soldaten / 100 scheepf-volck / 24 stuccken geschuts / met daer toe behooylijke kloo- ten / buspoeder / loot ende lonten.

Het schip Manuela houdt 520 tonnen last / 130 soldaten / 43 scheepf-volck / 16 stuccken geschuts / met kloten / buspoeder / loot ende lonten / daer toe behooyzende.

Het Schip S. Maria de Monte Major genaemt / brenghet mede 707 tonnen last / 220 soldaten / 50 scheepf-volck / ende 30 stuccken gheschuts / mits- gaders buspoeder / kloten / loot ende lonten / daer toe tot nootduyft.

Volgen andere Schepen diemen noemt *Pataxes*.

P Atasche la Maria de Aguirre genaemt / hout 70 tonnen last / 30 soldaten / 23 scheepf-volck / ende 10 stuccken geschuts / met kloten / loot ende lonten / daer toe noodich.

Het schip la Isabella ghedoopt / houdt 71 ton- nen last / 30 soldaten / 25 scheeps volck / ende 12 stuccken gheschuts / mitsgaders kloten / buspoe- der / loot / ende lonten / daer toe van noode zynde.

Het schip Patache de Miguel de Suso ghe- naemt / voert 96 tonnen last / 30 soldaten / 26 scheeps volck / ende 12 stuccken gheschuts / met daer toe nootduyftighe kloten / buspoeder / loot ende lonten.

Patache de S. Steffan, brenghet 78 tonnen last / 30 soldaten / 26 scheepf-volck / en 12 stuccken ghe- schuts / met daer toe nootduyftighe kloten / bus- poeder / loot ende lonten.

Somma t'gene dat dese Armade begriypt zyn 14 schepen / 10 groote ende 4 cleyne / diemen Pa- ratasches noemt / dragen 6567 tonnen last swaer / ende komen insulcke schepen 2037 soldaten / 863 scheepf-volck / Die maken tsamen 2802 mannē. Item 260 stuccken gheschuts / ende 1190 kloten / 467 quintal (het quintal vooz 125 pont gerekēt) buspoeder / 140 loot / ende 89 lonten.

Armade van *Castilien*, over de welke Overste ofte Generael is, *Diego Flores de Valdes*.

Christoffels Galeon Capitana genaemt / voert 700 tonnen last / brenghet 205 soldaten / 120 scheeps volck / daer op zyn 40 stuccken geschuts / mitsgaders daer toe behooylijk buspoeder / kloten / loot ende lonten.

S. Iuan Baptista Galeon, 750 tonnen last / 250 soldaten / 140 scheeps volck / ende 30 stuccken ge- schuts / mitsgaders kloten / loot / buspoeder / ende lonten.

S. Peters Galeon, voert 530 tonnen last / 130 soldaten / 140 scheeps volck / 40 stuccken geschuts / met daer toe nootduyftighe kloten / loot / buspoe- der ende lonten.

S. Iuanes Galeon, brenghet 530 tonnen last / 170 strijdtbare mannen / 120 Zeevolck / ende 30 stuc- ken geschuts / met daer toe behooylijk buspoe- der / kloten / loot / ende lonten.

S. Iago el Major Galeon, voert 530 tonnen last / 230 soldaten / 132 scheeps volck / ende 30 stuccken geschuts / mitsgaders kloten / buspoe- der /

Toecusting
ge van het
Cominghe
van Casti-
lien.

der/ loot ende lonten daer toe nootdzustich.
 S. Felippe ende S. Iago Galeon, voert 530 tonnen last/ 150 Soldaten/ 116 scheepf-volck ende 30 stucken geschuts/ mitsgaders daer toe nootdzustige klooten/ poeder/ loot ende lonten.

Ascension gedoopte Galeon, voert 530 tonnen last/ 220 Soldaten/ 114 scheepf-volck / ende 30 stucken geschuts/ met daer toe behooylijke klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Ons lieve Vrou de Barrio Galeon, bzingt 530 tonnen last/ 170 Soldaten/ 108 scheepf-volck / ende 30 stucken gheschuts/ met nootdzustighe daer toe dienende / klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

S. Medels ende Celidonij Galeon, voert 530 tonnen last/ 170 Soldaten/ 110 scheepf-volck/ en 30 stucken geschuts/ met daer toe noodige klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

S. Anna Galeon, voert 250 tonnen last/ 100 strijtbare mannen: 80 scheepf-volck / en 24 stucken geschuts/ midtsgaders klooten/ buspoeder/ loot/ ende daer toe noodige lonten.

Ons lieve Vrou van Vigonia, voert 750 tonnen last/ 190 Soldaten/ 30 scheepf-volck / ende 30 stucke geschuts/ met daer toe nootdzustige klooten/ buspoeder/ loot ende lonten:

Het schip vande Triniteyt voert 780 tonnen last/ 200 Soldaten/ 122 scheepf-volck / ende 30 stucken geschuts/ item klooten/ buspoeder/ loot ende lonten daer toe behooyende.

S. Katharina schip/ voert 862 tonnen last/ 200 Soldaten: 160 scheepfvolck / en 30 stucken geschuts/ mitsgaders klooten buspoeder/ loot ende lonten daer toe behooyende.

S. Iuan Baptista schip/ voert 652 tonnen last/ 200 Soldaten/ 130 scheepf-volck/ ende 30 stucke geschuts/ met daer toe nootdzustighe klooten / poeder/ loot ende lonten.

Onse Vrou van Rosario schip/ Patasche ghe-naemt/ bzingt met sich 30 Soldaten/ 26 scheepf-volck/ ende 24 stucken gheschuts met de klooten / buspoeder/ loot ende lonten daer toe nootdzustich.

S. Anthonij van Padua schip / Patasche ghe-naemt/ bzingt 30 Soldaten/ 46 scheepf-volck / 16 stucken geschuts met daer toe nootdzustighe klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Somma alles wat in dit begriyp oft Esquadra van Castillie begrepen is / zyn 14 Galeones ende schepen/ mitsgaders twee kleene schepen diemen Patasche noemt/ houdende in haer 8714 tonnen swaer/ ende komen met sulcke schepen 2458 Soldaten/ 1719 Scheepf-volck / makende tsamen 4177 mannen/ en 384 stucken geschuts/ mitsgaders klooten/ buspoeder / loot ende lonten daer toe van nooden.

Scheeps toerustinge uyt Andalusien, over de welcke dat Capiteyn generael is Pedro de Valdes.

Het schip ghenaeamt Capicana, doet 1150 tonnen last/ 304 Soldaten / 118 scheepf-volck / 50 stucken geschuts / met nootdzustighe klooten/ buspoeder/ loot ende diergelijcken.

Het schip S. Francisco Admiranta ghenaeamt / bzingt 105 tonnen laest / 230 Soldaten / 60 scheepf-volck / 30 stucken gheschuts/ mitsgaders andere daer toe nootdzustige klooten/ poeder ende diergelijcken.

S. Iohannes Baptista Galeon, maecht 810 tonnen last/ 250 Soldaten/ 40 scheepf-volck / 40 stucken geschuts/ mitsgaders klooten / buspoeder / loot ende anders wat daer toe van nooden is.

Het schip S. Iuan Gargaren, doet 569 tonnen last/ 170 Soldaten : 60 scheepf-volck / ende 20 stucken geschuts/ midtsgaders klooten/ buspoeder / loot en anders wat daer toe van nooden is.

La Conception, het schip also genaemt/ bzingt mede 862 tonnen last/ 200 Soldaten/ 65 scheepf-volck/ ende 25 stucken gheschuts/ mitsgaders buspoeder / loot ende lonten daer toe van nooden sijnde.

Die Vreca ofte dat schip Duquesa S. Anna ghe-naemt / maecht 900 tonnen last / 30 Soldaten / 80 scheepf-volck / ende 30 stucken geschuts met daer toe nootdzustige klooten / buspoeder / loot ende lonten.

S. Catharina schip bzingt mede 730 tonnen last/ 250 Soldaten / 80 scheepf-volck / ende 30 stucken geschuts/ mitsgaders nootdzustige klooten / buspoeder/ loot ende lonten daer toe.

La Trinidad, hout 650 tonnen last / 200 Soldaten/ 80 scheepf-volck/ en 20 stucken geschuts/ midtsgaders klooten/ buspoeder/ loot en lonten daer toe van nooden wesende.

Het schip S. Maria de Iuncar, houdt 730 tonnen last/ 240 Soldaten/ 80 mariniers ofte scheepf-volck/ ende 24 stucken geschuts/ met nootdzustige klooten/ buspoeder/ loot en lonten daer toe.

S. Bartholomeus schip bzingt mede 976 tonnen last/ 250 Soldaten/ 80 scheepf-volck/ ende 30 stucken geschuts/ met daer toe behooyende / klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Op de Parasche, dwelck men noemt Spirito Sancto, zyn 40 Soldaten / 33 boodtsgezellen/ 10 stucken geschuts/ midtsgaders klooten/ buspoeder ende loot daer toe van nooden wesende.

Somma in dese Esquadra zyn in alles 10 Galeonen ende 1 Parasche houdende tsamen 8762 tonnen swaerts/ 2400 Soldaten en strijtbare mannen / 800 scheepf-volck 260 stucken gheschuts / met alle het gheene dat daer toe van nooden is.

Armade van de Schepen die ghe-comen zyn uyt het lant van Guipuzena, over de welck van t'Coninx wegen Overste is Michiel van Quendo.

Het schip S. Anna Capitana, ofte Hoofschip/ bzingt 1200 tonnen last/ 300 Soldaten/ 90 scheepf-volck/ ende 50 stucken geschuts met allerley toebehooyen van klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Onse Lieve Vrouw vander Hoosen / Admiranta genaemt/ houdt 945 tonnen last/ 230 Soldaten/ 64 scheepf-volck / ende 30 stucken gheschuts/ met klooten/ buspoeder/ loot ende lonten daer toe van noode wesende.

S. Salvador, bzingt 958 tonnen last/ 330 Soldaten/ 80 scheepf-volck ende 30 stucken gheschuts/ mitsgaders nootdzustige klooten / buspoeder/ loot ende lonten.

S. Stevan, bzingt 936 tonnen last/ 200 Soldaten/ 70 scheepf-volck/ ende 30 stucken geschuts/ daer beneffens de nootdzust van klooten / buspoeder/ loot ende lonten

S. Mar-

Michiel van de Wlootse in Andalusien, toe gesust.

Armade van die van Guipuzena upgerust.

S. Marta, doet 548 tonnen last/ 180 Soldaten/ 70 scheeps-volck ende 25 stucken geschuts/ met nootdrustighe klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

S. Barbara maect 525 tonnen last/ 160 Soldaten/ 15 scheeps-volck/ ende 15 stucken gheschuts/ mitsgaders nootdrustighe klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

La Maria, doet 291 tonnen last/ 120 Soldaten/ 40 scheeps-volck/ ende 15 stucken geschuts/ met daer toe behoorende klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

S. Cruys, 680 tonnen last/ 150 Soldaten 40 scheeps-volck/ 20 stucken geschuts/ met klootē/ buspoeder/ loot ende lonten daer toe van nooden wesende.

De Vrcā Doncella ghenaeamt/ maect 500 tonnen last/ 160 Soldaten/ 40 scheeps-volck/ 18 stucken geschuts/ mitsgaders klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Die Patafche PAsuncion ghenaeamt/ brenge 600 tonnen last/ 30 Soldaten/ 16 scheeps-volck/ 12 stucken geschuts/ met daer toe nootdrustighe klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

De Patafche S. Barnabe, Item de Patafche van onse lieve vrouwe van Guadalupe, ende ten lesten die Pinaze la Madalena, dese dyp brenge elck int bysonder/ jupst soo veel tonnen last/ krichvolck scheepsvolck/ gheschut ende wat daer toe van nooden is als de Patafche de la Asuncion daer van boven geseyt is.

Somma in alles/ wt die Esquadja vande Lande Guipuzeva brenghen mede/ zyn 14 schepen/ die te samen houden 6991 tonnen last/ 2092 Soldaten/ 670 scheeps-volck/ makende tsamen 2708 mannen ende 277 stucken gheschuts/ mitsgaders andere daer toe nootdrustighe dinghen.

Armade vande Orientaelsche schepen (Levantiscas genaemt) daer over dat van s'Coninx wegen t'Hooft is *Martin de Vertendona*.

LA Rega zonia Capitana, oft Hooftschip/ houdt 1294 tonnen last/ 350 Soldaten/ 90 scheeps-volck/ ende 35 stucken geschuts/ met andere nootdrust daer toe/ als klootē/ buspoeder/ loot ende lonten.

La Lavia Almiranta ghenaeamt/ hoert 728 tonnen last/ 210 Soldaten/ 80 scheeps-volck/ ende 30 stucken gheschuts/ met klooten/ buspoeder/ loot ende lonten daer toe nootdrustich.

La Rata S. Maria Cronada, maect 820 tonnen last/ 340 Soldaten/ 90 scheeps-volck/ ende 40 stucken gheschuts/ met nootdrustige klooten/ buspoeder/ loot ende lonten.

Het schip S. Iuan de Cicilia, brenge 880 tonnen last/ 290 Soldaten/ 70 scheeps-volck/ 30 stucken geschuts/ mitsgaders tghene dat daer nootdrustich toe behoort.

La Trinidad Valencera maect 1100 tonnen last/ 240 Soldaten/ 90 scheeps-volck/ ende 46 stucken geschuts/ mitsgaders tghene dat daer toe nootdrustich is.

La Nunciada, hoert 703 tonnen last/ 200 Soldaten/ 90 scheeps-volck/ ende 30 stucken geschuts/ mitsgaders dat tot nootdrust daer toe behoort.

S. Nicolas Predaneli, dat schip alsoo genaemt/ hoert 834 last/ 280 Soldaten/ 84 scheeps-volck/

ende 30 stucken gheschuts/ mitsgaders dat daer toe behoort ende nootdrustich is.

La Iuliana brenge 780 tonnen last/ 330 Soldaten/ 80 scheeps-volck/ ende 36 stucken gheschuts/ mitsgaders alles anders wat daer toe van nooden is.

Het schip S. Maria de Pison, hoert 666 tonnen last/ 250 Soldaten/ 80 scheeps-volck/ ende 22 stucken geschuts/ mitsgaders allerley nootdrust daer toe behoorende.

La Trinidad de Escala, doet 90 tonnen last/ 302 Soldaten/ 90 scheeps-volck/ ende 25 stucken geschuts/ mitsgaders t'ghene dat daer toe behoort.

Somma dese Esquadja begriipt in haer 10 schepen/ die houden 7705 tonnen last swaer/ ende komen aenghesepit met 2880 Soldaten/ 807 scheeps-volck/ en 310 stucken geschuts/ mitsgaders alle toe behoorende nootdrust.

Armade van de Schepen diemen

Vrcas noemt, over de weleke dat van s'Coninx weggen t'Hooft is *Lopez de Medina*.

Het Hooft-schip/ Elgran Griffon Capitana, doet 650 tonnen last/ 250 Soldaten/ 60 scheeps-volck/ ende 40 stucken gheschuts/ mitsgaders wat ter nootdrust daer toe behoort.

Het anderschip Almiranta, S. Salvador ghenaeamt/ doet oock 650 tonnen last/ 230 Soldaten/ 60 scheeps-volck/ ende 30 stucken gheschuts/ mitsgaders alle dat daer toe behoort oft van nooden is.

Petro Martino, het schip alsoo ghenaeamt/ maect 200 tonnen last/ 80 Soldaten/ 30 scheeps-volck/ ende 30 stucken geschuts/ mitsgaders wat daer toe nootdrustich is.

Falcon Blanco de groote/ doet 500 tonnen last/ 170 Soldaten/ 40 scheeps-volck/ 18 stucken gheschuts/ met het ghene dat daer toe behoort.

Castillo Negro, brenge mede 750 tonnen last/ 250 Soldaten/ 50 boots-ghesellen/ ende 25 stucken gheschuts/ met alle toe behoorte.

Barea de Hamburg, maect 600 tonnen last/ 250 Soldaten/ 50 scheeps-volck/ ende 25 stucken geschuts/ mitsgaders alle dat de nootdrust daer toe bereyscht.

Cassa de Paz-grande: Item/ S. Pedro Major: Item/ El Sanson, ende S. Pedro Minor, brenge jupst soo veel tonnen last/ elck een bysonder/ als die Barea van Hamburg/ daer van hier voren geseyt is.

Barea de Anzicque, oft dat schip van Dantzick/ hoert 450 tonnen last/ 210 Soldaten/ 50 scheeps-volck/ en 26 stucken geschuts/ mitsgaders alle dat daer toe behoort.

Falcon Blanco Mediano, 300 tonnen last/ 80 Soldaten/ 30 scheeps-volck/ ende 18 stucken geschuts/ met t'gene dat daer toe behoort.

S. Andreas brenge 400 tonnen last/ 160 Soldaten/ 40 scheeps-volck/ ende 15 stucken geschuts/ met t'gene datter toe van nooden is.

Cassa de Vaz Chica, maect oft brenge 350 tonnen last/ 170 Soldaten/ 40 scheeps-volck/ en 15 stucken gheschuts/ ende wat daer toe van nooden is.

Cuerbo Bolante hoert 400 tonnen last/ 210 Soldaten/

Tegetal vande
de Orien-
taelsche
Schepen.

Het gelijc
vande Vrcas.

Soldaten/ 40 scheep volcx 18 stucken geschuts/ ende voortz wat daer meer toe behoort.

Polonia Blanca maect 250 tonnen last / 60 Soldaten/30 scheeps volcx/ende 12 stucken geschuts/ mitsgaders alle ander nootduft daer toe behoorende.

La Ventura ende S. Barbara maken juist soo veel/ S. Iago, 600 tonnen last/ 60 Soldaten/40 scheeps volcx/ 19 stucken geschuts/ende voortz wat daer toe van nooden is.

Elgato die Car, het schip alsoo ghenaemt/ houdt 400 tonnen last/ 50 Soldaten/ 30 scheep volcx/ende 9 stucke geschuts/ met alle sijn toes behooren.

S. Gabriel, het schip nae den Engel alsoo genaemt/ byngt mede 280 tonnen last/ 50 Soldaten / 25 scheeps volcx / ende wat daer toe behoort.

Ende Esaias dat schip byngt oock gelijcken last aen.

Alsoo dat dese 25 Dzas begripen / den inhoudt van 10271 tonnen last/ 3221 Soldaten/ 708 scheepsvolcx/ ende woort op de voornoemde schepen bevonden 410 stucken gheschuts/ met alles dat/ van nootdufts wegen daer toe behoort.

Pat asches ende Zabras, daer over dat van s'Coninx vvegen Geveldt- hebber ende Hooft is, Don Antonio de Mendoza.

Beschrijving
vande Pa-
asches en
Zabras,

LA Capitana oft Hooftschip van onser liever Vrouwen Del Pilar van Zaragoza, voert 300 tonnen last/ 120 Soldaten/ 54 scheeps volcx/ende 12 stucken geschuts/ met alles dat/ soo van nootdufts wegghen daer toe behoort.

La Caridad Inglesa voert 180 tonnen last/ 80 Soldaten/ 36 scheeps volcx/ende 12 stucken geschuts / mitsgaders wat daer toe van nooden is.

S. Andreas Estoces houdt 150 tonnen last/ 51 Soldaten/ 30 scheeps- volcx / 12 stucken gheschuts / ende wat voortz daer toe van nooden is.

El Patasche Crucifio, 150 tonnen last/ 50 Soldaten/ 30 bootsgefallen/ 8 stucken geschuts/ en alles wat daer toe behoort.

Het schip genaemt Nuestra Señora del Puerto, houdt oock al gelijcke veel/ gelijk de voornoemde Patasche.

La Conception de Carassa, ende onse lieve Vrouwen van Begnoa.

Conception de Capitillo, ende ten vierde ooc het Schip S. Hieronimo, dese houden ende maken van 60 tot 70 tonnen last / van 50 Soldaten / ende 30 scheepsvolcx / mitsgaders 8 stucken gheschuts/ met alles wat daer toe behoort.

Nuestra Señora de Gracia Item la Conception de Francisco Lastero nuestra Señora, dat is / van onse lieve Vrouwe van Guadalupe, la Conception Espiritu Sancto, ende ten laetsten oock nuestra Señora de la Fresneda, dese schepen houden alle juist soo veel in haer / ghelijck de voorgeande.

Voortz oock het schip Zabra la Trinidad. Item Zabra nuestra Señora de Castro Item/

S. Andres la Conception, een andere la Conception de Sommariba, S. Catalina, s. Iuan de Carassa, la Assumcion, die voeren alle gelijck sulcke last gelijck de voornoemde.

Somma in alles 22 Patasches en Zabras/ de welke voeren 1131 tonnen last/ mitsgaders 479 Soldaten/ 574 scheeps volcx/ en 193 stucke geschuts/ met alle het ghene dat daer toe van nooden is.

De vier Galeazen van Neapoli:
de vvelcke onder t'bevel van s'Coninx vvegen staen onder *Don Vgo de Moncado.*

Die Galeaza Capitana, genaemt S. Lorenzo, voert 270 Soldaten ofte Crisichvolcx/ 130 scheeps volcx/ 300 die aen riemen roepen/ 50 stuck geschuts / met allerley toebehoorten dat daer toe nootduftich is.

Galeaza Patrona, 180 Soldaten / 112 scheeps volcx/ 300 riemers personen/ ende 50 stucken gheschuts/ met alderley nootduftighe toe behooringhe.

Galeaza Girona, 170 Soldaten / 120 scheeps volcx/ 300 roepers / 50 stucken geschuts / met allerley nootduft.

Die Galeaza Neapolitana, byngt 124 Soldaten/ 300 roepers/ 50 stucken geschuts/ mits dat ter noot daer toe behoort.

Somma alles wat die voornoemde vier Galeazen mede byngen doet 870 Soldaten/ 468 scheepsvolcx/ 200 stucken gheschuts / met allerley toebehoorte / ende 1200 personen tot roepers/

De vier Galeeyen van Portugael,
de vvelcke commen onder t'bevel van *Don Diego van Medrana.*

Die Galera Capitana, byngt / 110 Crisichvolcx/ 106 scheepsvolcx/ 306 roepers personen/ ende 50 stucken geschuts / ende t'gene dat daer toe nootduftich is.

Galera Princefa, Galera Diana, Galera Vazana, byngghenelck een juist soo veel mede / als die Galera Capitana.

Generaalen overflagh vande gantsche vloet.

Somma sommarium/ de geheele Armada oft Scheeps toe-rustinghe te samen gererckent/ byngt 12 Galeones van Portugael/ die doen 7737 tonnen last/ 4330 Soldaten/ 139 scheeps volcx / 400 stucken geschuts / mitsgaders kilooten/ buspoeder / loot / lonten daer toe van nooden.

Item 14 schepen upt Biscaya, over welke Overste is/ Iuan Martinez de Ricalde, dese schepen byngghen 6567 tonnen last 2050 Soldaten/ 900 scheeps- volcx / 270 stucken gheschuts mits- gaders allerley daer toe behooringhe nootduft.

Item 6 Galeones upt Castillia / die byngghen

Napelsche
Galeeyen.

Portugael-
sche Ga-
leeyen.

Overflagh
vande gant-
sche vloet.

hzenghen uyt 8700 tonnen last / 2560 Soldaten / 420 stucken gheschuts / met allerley nootdzust.

Item de 11 Schepen uyt Andaluzia, hzenghen mede 8762 tonnen last / 2525 Soldaten / 900 scheeps volck / ende 260 stucken gheschuts / mitsgaders nootdzustighe toebehooringhe.

Item de Schepen uyt het landt Guipuzua, 14 Schepen / die hzenghen 6991 tonnen swaer / 2102 Soldaten / 718 scheeps-volck / ende 280 stucken gheschuts / ende wat daer toe van noodden is.

Item de Armada ende Crijchs-toerustinghe uyt Levantica met 10 Schepen / die houden 7705 tonnen last / 2900 Soldaten / 867 scheeps-volck / ende 310 stucken gheschuts / ende wat daer toe van noodden is.

Item de Armada ofte Vrcas, zijnde 23 / die houden 1027 tonnen last / 3321 Soldaten / 708 scheeps-volck / ende 400 stucken gheschuts / met allerley toebehoorende nootdzust.

Item de Paraschen ende Zabras de zijn 22 / die houden 1221 tonnen last / 376 Soldaten / 574 scheeps-volck / ende 110 stucken gheschuts / met allerley nootdzustighe toebehoorte.

Item de 4 boozgenoemde Galeazen van Neapolis, hzenghen mede 863 Soldaten / 530 scheeps-volck / en 200 stucken gheschuts / mitsgaders andere nootdzustige toebehoorte.

Item de 4 Galeyen hzenghen / 400 Soldaten ende 20 stucken gheschuts / met het gene dat daer noch toe van noodden is.

Inde vier Galeazen comen oock 1200 personen / aen de riemen oft roepers / en inde vier Galeyen 888 dierghelycke roepers / die maken altsamen 2088. over t'boozschyben buspoeder wort noch mede ghebracht by ghevalle / oft by avontueren eenich perijckel quame 600 quintalen.

Dat alsoo nae t'booznoemde oberstaen / inde boozsepe Armade ofte Crijchs-toerustinghe / in Somma begrepen wort 130 Schepen. Te weten / 65 Galeoenen ofte groote Schepen. 25 Vrcas, tot 500 ende 700 tonnen last / 19 Parasches, tot 70 ende 100 tonne last. 13 Zabras, mette twee uyt Portugael. 4 Galeasen ende 4 Galeyen, die hzenghen mede 57868 tonnen swaerts / en 19295 Soldaten voet volck / ende 8450 scheeps-volck / ende 2088 riemers oft personen aen riemen / en 2630 stucken gheschuts gegoten / van allerley sorten oft fatsoen / onder welcken dat zijn Slangen / en middelmatige Slangen / ende groote Canonen / mitsgaders oock allerley daer toe nootdwendige behoorzende saken.

Daer comen oock mede 20 kleine scheepkens / diemen noemt Caravelles, tot behoef en dienster booznoemde Armade / ooc come noch mede 10 Faluas. met ses roepers ofte riemen aen elck.

Nu volghen die Aventureros, dat zijn die / de welke op haer selfs cost mede trecken / met haer dienaers die weerachtich oft strybaer zijn.

Item de
hande gene
die op haer
eigen cost
in dese
vloete ge-
weest zijn.

T Eeersten / Don Alonzo Martinez de Leyva, Capiteyn generael ober de Ruyters van Nplandt / comt int schip ghenaeint la Rara, daer van hier boven ghementioneert is geweest.

De Prince van Asculi, int schip S. Martini genaemt Capitana generael.

De Marchgrave van Pennafel, op S. Mathei Galeon, daer van dat hier boven ghementioneert is.

De Marchgrave van Gaves, de Vader vanden Hertoch van Savopen / in S. Juans Galeon Almiraanta genaemt.

De Grave van Gelues, inde Capitana generael.

Don Gaston de Moncada Majorazgo, maerhschap van den Grave van Aycoza, met de Galeaza Capitana.

Don Pedro de Zuniga, de Sone vande Marchgrave van Ainlafuente in 't schip Capitana generael als boven.

Don Diego Pacheco, de broeder vanden Marchgrave van Villena, met het schip Almiraanta, daer over dat Oquendo bevelhebber is.

Desghelycke Don Enriquez Enriquez de Guzman, den broeder vanden Marchgrave de las Naves.

Don Garzia de Cordeuas, de broeder vande Grave de la Puebla, op S. Marcus Galeon.

Don Gomez de Zepata, des Graven van Vrcas Soon / oock op de selve Galeon.

Don Diego Enriquez, een Soon van Don Frederique Enriquez, de welke Commendator Major geweest is van Aleantara, comt met S. Juan schip van Sicilia.

Don Balthazar de Zuniga, de broeder vanden Grave van Moterrey, mette Capitana generael / het schip alsoo genaemt.

Don Alonzo Telles giron, de broeder vanden Hertoch van Oliva, comende op S. Marcus Galeon.

Don Francisco de Rivadenira ende Mendoza des Maerschalcs Soon van Naves, op de Veneciana.

Don Luys Portocarrero, de Soon vande Grave van Macelle, op S. Luys Galeon.

Don Lorenzo de Mendoza, de Soon vanden Grave van Orgaz, op de Galeon S. Felippe.

Don Luys de Cordova, de broeder vande Marchgrave van Ayamonte, op S. Maria Galeon.

Don Felippe de Cordua, de Soon van Don Diego de Cordua, in S. Marcx Galeon.

Don Pedro Enriquez, de broeder vande Marchgrave van Villanueva, inde Capitana generael.

Don Ladron de Guevara, de broeder vanden Grave van Ognante, oock op t'booznoemde schip Capitana generael.

Don Pedro Portocarera, de broeder vande Marchgrave van Villanueva, op S. Luys Galeon.

Don Garzia de Toledo, Nieto oft kindts hint van Don Garzia de Toledo, de welke des Prinzen Don Caroli Ayo, dat is / Pedagogus gheweest is / op de Capitana van Oquendo.

Don Pedro de Castro, Soon vande Grave van Lemos, int schip Capitana generael.

Don Rodrigo de Mendoza, den broeder vande Marchgrave van Agnete, in Capitana de Oquendo.

Don Francisco Mauriq, de broeder vanden Grave van Paredes, op de Coronade de Vre-tandona.

Don Francisco Pacheco primo / oft Vader vanden Grave van Orepesa / in Capitana de Oquendo.

Don

Oorlochs-daden

- Don Rodrigo Lasso del Habito de S. Iago, inde Valencera.
- Don Rodrigo Maurique de Laro primo, ofte te vader vanden Hertoge van Najara, in coronada S. Maria.
- Don Pedro de Guzman, de Soon van Don Vasco de Guzman, int selvighe schip coronada.
- Don Thomas de Granvela, Sobrino ofte broers Soon vanden Cardinael/ int schip la Rata ghe-naemt.
- Don Luys de Vargas, de Sone van Vargas de Secretaris/ op S. Iuan Almiranta Generael schip.
- Don Francisco Pacheco, de Guzman, op de capitana de Oquendo.
- Don Diego Euriquez, de Soon van Virey, Don Martin Euriquez, op S. Iuan de Diego Flores schip.
- Don Sancho de Luna, de Soon vanden Capiteyn de los continuos, oock op't voorschzeven schip.
- Don Sebastian Zapata, Soon van Iuan Ratriques van Ville op de Valencera.
- Don Rodrigo de Rivero, op S. Mathei Galeon.
- Don Diego Serviento, Soon van Don Garcia Serviento, op de capitana generael.
- Don Iuan Vincentolo, Soon van corso, op de selve capitana.
- Don Gasper de Sandoval, op de Rata.
- Don Ramon Ladron, de Mendosa, op de Galeaza Capitana.
- Don Christoval de Robles, int schip S. Iuan de Bretendona.
- Eurique Bey uer Capitan Alman, op de Vrcaghe-naemt Almiranta.
- Balthasar Broque, oock op't selvige schip.
- Raphael Sal Inglez, op S. Mathei Galeon.
- Diego de Miranda, een Edelman uyt Portugal op de Capitana generael.
- Don Charlos de Asdunque, op S. Anna de Ricalda schip.
- Don Luys de Vargas ende Figueroa, op de Capitana de Oquendo.
- Sebastiaen de Castro, op de selvighe.
- Don Pedro de Toledo, oock op de selvige Capitana.
- Don Antonio Martines Chermo, op de Caridad Idglesi.
- Don Francisco Navares, op de selvige.
- Don Alonso de los Roelos, op de Regazona.
- Don Francisco Manuel, op S. Luys Galeon.
- Don Guillermo Broun, Inglez/ op S. Mathei Galeon.
- Don Diego de Mieres, op de Grangrin.
- Don Diego Fernandes de Meza, op de Valécera.
- Don Pablo de la Pegua, op S. Anna de Ricalde.
- De Capiteyn Pero Nugnez Castilblanco, op de Capitana de Oquendo.
- Don Fernando de Aranda, op der Iuliana schip.
- Don Ieronimo de Magno, op de Rata.
- Fernan Denardino, op de Galeon van Florentia.
- Vincenco Marcelli, ende Paulo Nilio Iustinianno oock op de selvige Galeon.
- Don Garcia Frederico Vizconte, op de Rata.
- Don Antonio Lopez de Chauvez, op het schip S. Salvador de Oquendo.
- Don Manuel Palilogo, op de Rata.
- Diego de Mexia na Prado, op S. Luys Galeon.
- Do Miguel de Gumarra, op S. Marc Galeon.
- Den Hoofstman Hernangomes de Tortalos, op S. Peters Galeon.
- De Sergamo Major Lopezil Teieda, op S. Philippe Galeon.
- Diego Hurtado, op die selvige.
- Capitan Bartholome Enriquez de Silva, op de Rata.
- Den Dendzich Pedro Vicano, op schip S. Iago de Ricalde.
- Toribio de Bubana, oock op t' selvige schip.
- Capitan Francisco Maldonado, op de Almiranta Generael.
- Ioseph Iusten, op't schip nuestra Segnora de la Rosa.
- Gregorio Perez de Lara, op de Almiranta de las Vrcas.
- Iuan de Alva, op Nuestra Segnora de la Rosa.
- Iuan Clerc ende Pedro clerc, oock op't selvige schip.
- Pedra de Yraguria, op Castillo Negro.
- Antonio Rodriguez, op t' selve schip.
- Don Luys Alvares Osoorio, op de Rata.
- De Capiteyn Corcuera, op de Capitana de Oquendo.
- Thomas Alvarez de Castro, op de voorschzeven Capitana.
- Iuan Fernandes Correo, des Coninck/ op de Capitana generael.
- Den Dendzich Petro de Stolo, op de Almiranta Generael.
- Don Antonio de Teieda, op de Annunciada de Bretendo.
- Pedro Sancho Gallardo, op de Capitana de Oquendo.
- Alonso Ruys, op S. Marc Galeon.
- Sergento Alonso de Arquillos, op de selvighe Galeon.
- Bartolome de Arraio, ende Baldua, op het schip Iuliana.
- Pedro de Yeiaquez, op de Almiranta Generael.
- Don Francisco de Belastigui, op de Capitana de Oquendo.
- Iuan Lopez de Yzarguirre, oock op de selve Capitana.
- Iuan de Seanti, op de Galeaza, die Capitana ghe-naemt.
- Alonso de castagnedo, op de Galeon Sant Philippe.
- Ioachim de Castagnedo, oock op de selve.
- Don Francisco de Torres, op de Galepe Capitana.
- Gomez Peres de las Mariguas, op de Capitana generael.
- Diego Peres Morcilio, op de Capitana Generael.
- Antonio de Vera, op de Vrca S. Salvador.
- Iuan de Corranesa, ende Alvaro de Castro, oock op die Vrca.
- Antonio de la Pegna, ende Iuan de Portillo, besgelijcken.
- Pedro Mendrez de Castro, opt Schip genaemt S. Salvador de Oquendo.
- Don Alvaro de Sofa y Vivero, hier ghe-ljcken.
- Sergento Barnardino de Figueroa, op de Galeon S. Iago Major de Florentia.
- Dionysio Irlandes, op de selvige Galeon.

Don Luys Ponce de Leon, op de Rata.
Iuan de Torres, op de Galeje Capitana.
De Vendrich Cruzate, op de Galeon S. Iago Major.

De Vendrich Diego Gonzales de Aguro, op de Rata.

Iuan Fernandez Hermoza, op S. Anna Vrca.
Alonso Valiente. Item / Iuan Fernandes de Brueda, ende Christoffel de Funes, oock op de voornoemde Vrca.

Capitana Gaspar Maldonado, op de Regazona.

Den Vendrich Iuan Maldonado, op de Rata.

Pedro de Sylva, op S. Iago Galeon.
Den Commandor Digo Marquez, op de Regazona.

Iuan Navaro, ende de Vendrich Iuan de Villavende, op die voornoemde.

Valca de Lega, op de Vrca Grifon.

Don Sencho zuri, a Noguerol, op't schip S. Anna de Oquendo.

Ian Baptista Pontoia, ooc op't voornoemde.

De Vendrich Melchior de Sylva, op't schip Conception ghenaemt.

De Sarcento Diego Cea, op S. Iago des grooten schip.

Soo zijn dan de welke voor haer selfs / iwt vryen wille / sonder soldije / haer by de Armade ghevoegt hebben / ende haer te schepe begeben / 124. Bynghende met haer 456. strydtbare dienaren.

Volghen die, de welke niet op haer selfs kost mede treckē. Maer die, de welke onderhouden, ende vanden Coninck besoldet vvorden, haer namen ende toenamen zijn, alsoo hier naer volcht.

Aamen
dan alle de
voornam-
ste Offi-
cers vande
vloete.

T En eersten, de Grave vant Parades, Don Diego Maldonado, Don Alonzo Maurique, Capitana Iuan Velasco, Capitana Augustijn de Oueda, Capitana Pedro de Heredia, Don Rodrigo de Mendoza, Don Fernando De Ayala, Capitana Antonio Serrano, Don Iuan de Sandual, Capitana Marolin de Iuan, Capitana Alonzo de Campo, Capitana Diego de Obrega, Don Ponce de Leon, Capitana Diego de Azeto, Capitana Francisco Negrete, Don Maurico Girardino, Admondio Estacio, Don Charlos Orcanor, Don Thomas Girardino, Tristian Vinglide, Ricardo Baray, Roberto Lasto, Christoval Lombardo, Iuan Burner, Gomez Freyer de Andrado, Iuan Galvan, Don Pedro Marley, Particio Quimerfort, Maximiliano de Vilpir, Diego Odor, Don Pedro Quirosqui, Roberto Rifort, Ricardon Siron, Don Antonio Maurique, Guilermo Estat, Duorte Riforte, Capitana Alonzo Gaita, Capitana Alonzo de Elquinel, Capitana Pedro de Eugino, Capitana Francisco Hernandez de Peralta, Capitana Harriando Pedraza, Diego de Velasco, Don Felix Arrés Giron, Capitana Alonzo de Carrion, Capitana Geronimo de Quintavilla, Don Alvaro de Sofa y Bivero, Capitana Gaspar Hermosilla, Don Diego Fernandes de Leon, Don Philippe Poncx de Leon, Don Iuan de Cardona, Capitana Iuan Antonio Marin, Don Iuan de Toledo, Don Christoval

Maldonado, Don Luys Bravo, Don Gonsalo de Erafo, Don Pedro de Alcegas, Don Diego Luzon, Don Geronimo de Vergas, Don Diego del Rocha, Don Iuan de Castillo, Don Geronimo de Mon, Antonio Moreno, Pedro Manfo de Andrada, Capitana Francisco de Cuellar, Damion Gato, Capitana Don Antonio de Castagneda, Capitana Diego de Valle, Capitana Pedro de Pazoz, Capitana Antonio de Bovilla, Capitana Estruan de Marcadillo, Teniento Luys de Castagneda, Philippe Cortes, Don Iuan de Portillo, Don Francisco de Zepata, Don Ioseph de Castilla, Don Pedro de Bazau, Don Antonio de Cartagena, Capitana Christoval de Quira, Sancho Patarmoy, Don Pedro de Cegarra de la Craellas, De Hooffman Francisco Angel, Don Francisco Pacheco, Don Iuan de Zarate, Don Francisco de Avendagno, Don Gaspar de Eredia, Don Fernando de Medina, Don Garraia Giron, Don Pedro de Toledo, Don Fernando Gallinatio, Gaspar Maldonado, Don Diego de Gusman, ende Molina, Capitana Pedro Ruiz Torquemada, Don Alonso Mendosa, Iuan de San Marin, Capitana Domingo de Yrazaga.

De Vaendraghers.

Don Diego Fernandes de Gordova, Iuan de Villa Verde, Francisco Cortes Don Pedro de de Gusman, Jorge Arroye, Francisco de Villoa, Iuan Vasquez de Sandoval, Gaspar de Carrion, Hernande Ramirez, Diego de Ayllon, Pedro de Caramonte, Miguel de Urbina, Iuan Alonso Ordognez, Luys Daza, Iuan Iagnez de Lazarette, Rodrigo de S. Iuan, Leopoldo de la Quadra, Francisco de Vega, Francisco de Leon, Iuan de Medina, Balthasar Calderon, Don Iuan de Herrera, Francisco de Espinola, Domingo Ruys, Iuan de Medrano, Pedro Rodriguez de Ayala, Pedro Cerial, Hernando, Cagnaneral, Hernande de Castanedo, Alonso Gommel, Diego Gonzalez Agüero, Don Spancho de Parades, Hernande de Vera, Alonso de Vargas, Gaspar de Poreos, Luys Hernandes, Diego de Andrado, Pedro de la Rea, Andres de Pedrosa, Alonso de Avila, Antonio de Lara, Martin de Zuzau, Gonzalo Rodriguez, Cerrad, Francisco de Xaen, Miguel Desquibel Iuan de Padilla, Iuan de Acedo, Casper Ortiz, Martin Garres, Alonso Pizarro, Hernando Ximenez, Gregorio Carregnot, Pedro de Vzeda, Sebastiaen Carre vail, Sango de Ochoa, Iuan Sanches Navarrete, Iuan de Zuniga, Luys Osorio, Gomes Claramonte, Andres Salamanques, Martin de Olivares mitsgaders noch andere meer Vaendraghers ende Capitainen alsoo hier naer volcht.

Francisco Ximenez, Pedro de Acuna, Iuan de S. Iuan, Pedro de Estrado, Diego de Rincon, Diego de Cullaer, Sargento Francisco de Leon, Geronimo Francez, Thomas de Sayvedra, Dicho de de Montoya, Martin de Rue, Capitana Luys Rodriguez, Iuan de Ollacarizqueta, Don Fernando Menroy, Pedro Boca de Bazan, Casper de Mur, de Vendrich Pedro Martinez Chaves, Francisco de Peralta, Diego Lopes de Medrano, Diego Hernandez Moreno, Mighuel Panduro, alle vier Vendrichs.

Aamen
vande Vaend-
raghers in
de vloete ge-
weest zijn
de.

*Samen
vande Ca-
pitaneu.*

Capitan ofte Hofman Francisco de Conteras, Capitan Pedro Rodriguez Hidalgo, Iuan de Seamarino, Gabriel de Roias, Don Diego de Santilana, Capitan Paulo Chifter, Don Hernando de Escovar Sotomyaor, Iuan Vasque Davila, Don Lorenzo de Figueroa, den Sargente Mayor Iuan de Cauallas Gufman, Don Alonso de Toledo, de Vaendragher Antonio Bacan, Iuan de Chaves Esquivel, Martin de Corral, ende Iuan Gil, al beyde Vaendragers, Rodrigho de Orofco, ende Francisco Angel, al beyde Hooftlieden ofte Capiteynen, Don Sancho de Herrero, Don Alvaro de Buzanos, Don Iuan de Inurreta, Eurrique Miguel Ingles, Raphael Afal Ingles, Roberto Daniel, Cavallero, Thomas Bitus, Clerigo Yrlanders, de Vendrich Iuan de Haro, die hier nae volgende vier Vendrichs Alonso de Villaguiran, Miguel de Leon, Don Antonio de Ayla, ende Sancho de Vtquizu, Don Roderigo de Villa Corta, den Vendrich Erancisco de Molina Soto, Francisco Correa de Silva, Capitan Pedro de Veamont, Don Iuan de Velasco, Don Fernande de Gufman, Don Pedro de Gufman, Don Andres de Vergera, Don Iorgo de Portugael, Francisco de Quignones, Alonzo de la Serna, Don Alonzo de Mendosa, Don Iuan de Alemeda, Vincentio de Pedro Biene, Capitan Iuan Baptista Marolin, Paulo Gifler, Pedro Ruys de Torquemada, Don Gonzalo de Erasso, Bernardo Pineto, den Vaendragher Sebaltiaen de Carnaia, Don Andres de Vergara, Don Luys Brauo, Don Diegho de Santaillana.

Somma alle te samen de welke vanden Coninck besoldet ende onderhouden worden / op dese Armada zijn 238 met 163 Dienaren by haer.

Nu volghen die, die tot het Geschut gheordineert zijn.

Alonso de Cespedes, de Lieutenant vanden oppersten Hooftman / een vanden principaisten Capellanen / haerder twintich vanden Adel / twee Ingeniarj, eenen oppersten Hoofmeester van t'gheschut / met synen medehulper / eenen Medicus ofte Medechyn meester / eenen Chyrurgus ofte Wontartz / dats Cirurgien / eenen Apoteker / een Anguozil, dat is eenen Rechter / eenen oppersten Meester over de Carpinteria, eenen anderen over dat yserwerck ofte Feragie, Ambachtlieden ende Officieren over de Hereres, ende Carpitieres die zijn neghen / Bussen-meesters 95 / een Commissarius over de Duplesels / met 22 jonghers ofte knechtkens. Item 8 Dienaers vande Officieren ofte Bevelhebbers / alsoo dat haerder hondert seuen en tseventich personen zijn / die bevel hebben / ende mede varen / om het gheschut ende wat des selvighen bewaringhe aengaet te verrechten.

Medicijns, Chyrurgijns, Gasthuys verforghers.

Don Martin de Allercon, Overste oft gheraer Bevelhebber / synen Lieutenant / 5 Medici ofte Medicijn-meesters / opperste Wondarts ofte Chyrurgijn / ende vier ander

Chyrurgijnen / 5 mede-hulpers / 4 verbinders / ende eenen Coesiender / eenen oppersten Hoofmeester / ende noch andere Officieren / jongens ende Dienaren tot inde 62. Dat haerder also te samen zijn 85.

Geestelicke Oordens personen.

*Doctoren
ende Me-
dicinen.*

VVan de oorden s. Francisci der Obseruanten upt de Prouintie van Castilia 8 / van de selvige oorden upt de Prouintie van Portugael 20 / barboeter Monicken upt Castilia 69. upt Portugael van der selviger oorde 10 Item Augustiner Monicken upt Castilia 9 / des selven oordens Augustiner Monicken upt Portugael 14. noch monicken vande Franciscaner Oorden Del Pagna, upt Portugael 6 / barboeter Carmeliten 12. vande derde oorden s. Francisci van Portugael 8 Patres Dominicani ofte Preechheer oordens / upt de Prouintie van Andalusia 22. Carmeliten van Portugael 9. Patres ofte Vaders upt de geestelinghe ofte broederschap Jesu upt Castilia 15. des selvigen oordens Jesuiter upt Portugael 8. Alsoo dat alle Geestelicke ende oordens personen maken tsamen 180.

*Wapen enz
de Mont-
ken.*

Beschrijvinghe der Regimenten

Colonelschappē ofte Tertios, de welke van den Coninck besoldet, met dese Armade aencomen, ende wat voor volck yder onder hen heeft.

Don Francisco de Bovadilla, de welke den Coninck dient voor eenen Veltversterke ofte Meester de Campo generael.

Het Regiment van Cicilia, over

welcke dat Velt overste is, Don Diego Pimentel, onder den vvelcken dat ghetelt vworden, die Hooft-lieden die Hier nae volghen.

*Beschrib-
ge vande
Tertios.*

Martin Dualos, Mighuel Galerros, Pedro de Diego, Don Antoni Enriquez, Pedro de Leon, Andres de Muxica, Diego Ivarez, Antonio Martin Centeno, Don Francisco Carfio, Diego Castilla, Felipe Somir, Don Antonio de Heerera, Francisco Martin Centeo, Don Gomez de Carvail Iorgo Arras de Arvieto, Lope Ochova de la Vega, Francisco Malo, Gonzalo de Sanabria, Martin de Galipienso Francisco Marquez. Sanchor Sanchez de la Rochar, Don Fernando de Vera, Don Pedro Pacheco, ende Gonzalo de Buirton.

Het Regiment ofte Tertio, over de

vvelcke Veltverste is, Don Francisco de Toledo, onder den vvelcken zijn dese Hooftlieden.

Don Iuan Maldonado, Iuan Francisco Ayala, Don Francisco de Vivanco, Gonzalo Beliran, Don Alonzo Ladron de Genara, Don Francisco

de Boria, Don Rodrigo Tello de Gusman, Berner-
dino Visagomez, Don Antonio de Castillo, Pedro
Nuguez de Avela, Francisco de Castregion, Gon-
zalo gratia de la Carrel, Geronimo de Guevara,
Antonio de Valcarrel, Blas de Xerez, Iuan Alonzo
del Castillo, Don Francisco de Cespedes, Prado de
Calderon, Pedro Ybaguez de Luxan, Don Pedro
de Sandoval, Don Francisco de Chaves, Iuan Pe-
res de Loyfa, Don Alanson de Godoy, Christoval
Ribero, ende de Torres de Mendoza.

Het Regiment ofte Tertio van
Don Alonzo Luzon, als Velt-Overste on-
der den welcken zijn dese Hooft-
lieden.

Van Alon-
zo Luzon.

D On Gonzalo de Mourroy, Francisco Pertin-
nes, Don Arras de Silva, Iuan de Soto, Don
Francisco Presda, Rodrigo Ortis de Zarate, Don
Pedro Camacho, Pedro de Yepes, Geronimo de
Aivar, Alonzo Requeline, Luys Raimenez, Hernan-
do de Olvedo, Don Garzia Maurique, Diego Sar-
meynto, Andres de Valenlueta, Don Alonzo de
Gusman, Estevan Ocha, Andres de Pontoia, Don
Iuan de Saabedra, Iuan de Mondragon, Pedro
Sanche de Seylveda, Hernando de Quefada, Pedro
des Quintana, Diego de Miranda, Quiros ende
Iuan Possa de Santiso.

Het Regiment ofte Tertio van
Ysla, mitfgaders des selvigen Oversten
ende Hooftlieden, also hier nae volgt.

Van Ysla.

D E generael Overste, Patricio Ancolmez Vasco
de Caravail, Antonio Maldonado, Don Iuan
de Monfalve, Luys Macion, Don Lope de Mendo-
za, Diego de Aranda Clauijo, Bartbolome Bravo,
Don Luys de Cordo, Bernordino de Paredes, Luys
de Molina, Don Diego Laynez de Avila, Alonzo
Birnes Maldonado, Don Diego Casao, Luys Bar-
vosa, Andres Berbugo Alonzo de Benavides, Pe-
dro Salano, Duarte Nugres, Pedro Hurtado de Cor-
cuera, Diego Gasparro, Pedro de S. Stevan, Estevan
de Legoreta, Melchier de Avendagno ende Don
Gabriel Zuazo.

Het Regiment ofte Tertio, daer
over dat Velt-Overste is *Don Augu-
stijn Mexia*, onder den welcken zijn
de Capiteynen ende Bevel-hebberen,
alsoo hier naevolcht.

Van Au-
gusti
Mexia.

D On Diego de Legua, Luys de Leon, Georgio
de Chinchilla, Pedro de Quero Escavias, Pe-
dro Carillo, Don Diego, Lopes de Ayala, Pedro de
Mendoza, Don Geronimo de Herrera, Alonzo Ve-
rante Maldonado, Diego de Nodera, Christoval
Vazquez de Paralta, Don Diego Bazan, Pedro
Palomino, Don Luys de Carvaial, Antonio de
Villafasila, Geronimo de Valderrama Garcilaso de
la Vega, Don Iuan de Borethona, Don Francisco
Porcel de Petarla, Francisco de Almonacid, Don

Iuan de Ybarra, Don Pedro Pome, Don Alonzo
Braquamonte, Don Alonzo de Zayas, Don Pedro
Maurique.

Companias ofte vry Benden.

D On Iuan de Luna, Don Basco de Mendoza,
Don Antonio de Silva, Domingo Sanchez
Chumazeto.

Compania ofte Bende van *Don*
Iuan de Gusman, die gebracht wort van
t'volck uyt *Castilia*.

D ryp Benden die daer gecomen zijn uyt *Ca-*
stilia / Roderigo Alvarez de Benavides des
Hertoghe van Fera, Lupe Bazquez van Be-
iaer, Don Balthasar van Salto.

Bende oft Companie vā Criichs-
volck, twelck daer comt inde Galeo-
nen ende Schepen uyt *Castilia*.

I n de Galeon Capitana ofte Overste onser ^{Castiliaen-}
Lieber Vrouwen van Vigonara, over de ^{sche Bende}
welcke dat Hooftman is Iuan de Garibay.

In de Galeon S. Iuan, daer ober dat Hooft-
man is Domingo Matrin de Avendagno.

In de Galeon S. Iago, over de welcke dat
de Overste is Antonio Morena, Don Alonzo de
Soto Major, Pedro Ortiz, Galerno, Antonio de
Leijva, Dō Geronimo Corez, Capitā Nicolas Ortis,
Alonzo Taulte, Diego Gonzables de Heredia, Don
Pedro Gonzales de Mendoza, Iuan Fernandes de
Lapita, Alonzo Gomez, Diego de Aler, Fracisco
Maldonado, Alonzo de Pedraza, Don Luys de
Maeda, Don Francisco Ortis Melgareio, Alonzo
de Vargas, Petro de Yrcana, Gonsalo Franco de
Ayala, Don Pedro Euriquez.

Companie oft Bende die uyt
Portugael ghecomen is, onder t'be-
vel ende regeringhe van *Gasparo*
Sossa, ende *Antoni Peryra*.

C ompanie bande voozseyde *Sossa*, ende Ma-
nuel Cobras de Vega, Luys Ferrara Manuel
Texcijra, ende Iuan Trigueros, Sargento Major,
bande voozseyde **Companie** is Pedro Rodri-
gues de Ayala.

Compania bande vooznoemde Antonio Pera-
ia, onder Cosma Nabo, Roque Boties, ende Iuan
Rodrigues Caldera, **Sergant Major** / over
sulche **Companie** is de Hooftman ofte **Capit-
eyn** Luys de Oieda.

Somma ende ober slach bande **Certios** ofte
Regiment / ende Vanen uyt Portugael / te
weten / t' Regiment van Diego Piementel 26 /
des Don Francisco de Toledo, 26. den Don Au-
gustijn Merrecxia, 26.

De

De Compagnie van *Suelta*.

Compagnie van *Suelta*.

Nieuwe Bende ofte Compagnie/ de welke naemencomen upt Castillien / d'z Compagnien hande Armade ende Galeonen van Castillia, 24 Vaendelen upt Portugael / onder t' bevel van Casper de Soffa, ende Antonio de Pereyra, worden ghepresumicert datse 9 Compagnien sulen voeren.

Dat alsoo inde voornoemde 5 Regimenten ofte Certien/ ende Compagnien *Suelta* zijn 171 Vaendelen/ die byzengen upt 18973 Soldaten/ ende noch 30 tot volmakinghe des nummers 19295 / dien ghetelt is gheweest in de generale somme/ mette Galeonen Sant Martin.

Regierders, Ministers ende Officieren.

Naamen van d' verscheyden Hoofst Officieren.

Don Lope Maurique oberste Veedor, ofte Coefiender/ Bernabe de Pedraza Provedor van scheeps-toerustinghe / Alonzo de Alamando Cresozier/ Pedro Coco Calderon, diergelijcken Iuan de Hurta, 3 Cel-meesters/ Felipe de Porras Veedor, ober de Galepen/ Bernabe de Alvia Cresozier ober de Armade van Guipuzeva, Pedro de Aigueldo Contador, die Cel-meester ofte Penninck-meester ober de Armade van Biscaya, Iuan de los Rios, Commissari ober de Monsteringe/ Ochoa de Annuncibay Commissari/ Augustin de la Guerra diergelijcken/ Melchior Peres Veedor ober t' Regiment van Sicilia, Iuan Vngaro Penninck-meester ober t' voornoemde Regiment/ Andres de Rosette schryver van't uptgeven ober t' Regiment van Don Alonzon, Luezon ende de Galeazen/ Francisco Lope de Espino, Proviand-meester ober de scheepen ende t' Regiment upt Sicilia.

Officieren over de Iustitien.

Officieren vande Iustitie.

De Lieutenant Martin Aranda Auditor general/ de Licentiaet Maganna sijn Lieutenant/ Thomas de Monte, de Conincklycke Alguazil, sijnen Lieutenant/ ende noch ander 4 Alguaziles, 4 Iustitij schryvers ende eenen bewaerder vande ghevanghenen/ met andere 6 de welke dienen vooz Deurwaerders ende ander Officieren.

Die van den Adel, ende andere dienaren van des Hertoghen Hoff.

Hertog Hoff Dienaers.

Bartolome Andion de Lara, den Alcaide Alonzo Cortes, Geronimo de Arzeo Secretarie, Antonio Guetierrez, Don Francisco de Salazar, Don Alonzo Farfan, Luys de Miranda, Don Iuan de Almaya, Comes Patinon, Don Geronimo de Sancto Isidro, Don Alonzo Quaiadro, Pedro de Valleio, Don Francisco Sarmient, Don Pedro de Deza, Don Alvaro de Mendoza, Don Alvaro de Zurita, Don Francisco Nurijsa, Pedro Dracx Oreiz, Tome de Espinosa, Ypolite de Fuentes, Antonio Estevan, Edelknayen ofte Adelbozsten/ noch 14 vanden Adel Cavalerosghenaemt/ 10

Officiers en dienaers vander Veedor general ende ander Ministers zijn in de hondert.

Overflach des Volcx dat met de voornoemde Armade overcomt.

Voet-bolck 18937. Scheeps volck 8050 goetwillich op haer eyghen kosten 124 dienaers met haer 455 bestalte / dat zijn diemen aengenomen heeft / 238 haere dienaers 163 die tot gheschut verordineert zijn 167 van Spitalen ofte gasthuyzen 85. Geestelijck personen upt allen Orden 180. vanden Adel ende Hoff-gefinde vanden Hertoch 22. hare dienaers 50. oversten Veedor ende meesters vande Armade 17. hare Dienaers 100. dienaers vande Iustitie. Dat alsoo inde genoemde Armada/ int coite begrepen zijn 28687/ daer toe zijn op de Galeazen ende Galepen 2808 die voere aen de Riemen.

Generael getal van alle het volck des Vloets

Provande, spijsse ende voedsel der voornoemde Schepen.

Biscuyt-broot 11000 quintalen / daer van op elcke Persoon s'maents gerekent is een half quintal/ daermen hem mede behelpen can meer als 6 maenden/ den wijn dien vooz handen is 14179 arrobas daermede me op 6 maende hem behelpen can/ Spec is voozhande 6500 quint. oock op 6 maenden Cafe, 3433 quint/ allerley drooge visch 8000 quint. Rijs 3 quint/ daermede datmen ober de 6 maenden hem behelpen can/ boonen en erten op provisie 6320 sangas vooz 6 maenden genoeg/ Olie 11398 arrobas ghevoech vooz de bestemde tijdt/ Azijn is in provisie 23870 arrobas/ daer mede datme die 6 maenden voozsien is/ 11851 Pijpen Waters.

Overflach vande vanden vanden ende andere beschoefden.

Het worden oock op voozsorghe tot behoef vande voornoemde Armada heelderley saken mede ghenomen/ te weten: vele waterbaten oft toimen. Item schotelen/ cleene ende groote/ dzinckbaten van houdt gemaecht/ oock andere vaten/ daermede me elck eenen sijn behoorzlycke maet ofte portie geeft/ Furniles ofte Crechters/ Sepgen ofte Seefsten/ ende allerley houten ghereetschap totter water / handelaren/ lanternen/ lampen/ platen ofte lammag van loot/ ruychept als mosch en andere materie om te stoppen/ in gevalle dat misschien het water ofte des vyants gheschut de schepen eenighe schade dede.

Item eenen goeden nommer sacken van halfs leer ghemaecht/ om t'buspoeder daer inne te beware/ tozzen ofte flambeau van wasch gemaecht/ andere keerssen van keers-roet inde lanternen / sacken van fusteyn ende canefas/ reepen ofte tome banden aen de vaten van hout gemaecht 8000. lederen vaten ofte emmers om wijn ende water te scheppen / 5000. ghemeene paer schoen/ de welke de Spantiaerts noemen zapatos, ende 11000 paer andere schoenen met leeren solen ende boven met coozden ghevlochten/ die de Spaigniaerts noemen Alpagates.

Soe heeft oock t'gheschut alle sijn toebehoringhe op de Zee ende woordrustige instrumenten/ alsoo dat de selve van alle dien voozsien is / dat men daer toe ghebruyckt / ende wordt op voozsorghe ofte by provisie als men t'gheschut

Overflach vande vanden vanden ende andere beschoefden.

schut op t'lant hzengē wil tot 12 groote stücken allerley ghereetschap van raderen oft wielen/ daer op datmen het selve vooztbzengē mach/ op alder spoedichste / diergelijckē ooc tot 21 veldt- stückē met 3500 cogelē ofte clootē vooz die stückē / boven dien dat in dese relatie van te vozen bereet ende gestelt ghewozden is/ soo wozen nock allerley seelen/touwen/ofte coozden / om daer mede op ende af te climmen inde schepen mede ghebzacht/ endelijnwerck / oock swaert/ om daer mede te stoppen die gaten aende schepen/ende naghels die clusen vast ende dicht te maechen/ ende alle provisie / als men die van doen heeft/ soo heeftmen oock vaenkens ofte vaendels ghemaecht met des Coninck wapen/ ende oock t'beeldt Christi/ ende onser liever Vrouwen.

Maer op datmen de vooznoemde stücken geschuts aen landt hzenghen mochte / en heeft men niet alleen molens / maer oock alle andere gereetschap mede genomē als wagens/harē / om't selve wijdt en hzeedt daer mede voerē. Item coozden / touwen/ groote dicke touwen de welke men noemt op't Spaensche Cabrias, maer op Latijn Camelos, harders/ Casten: ende alle t'gene wat daer toe van noode is om de vooznoemde Munitien daer mede voozt te hzenghen.

Men heeft ooc mede genomen 7000 Paeck- busen met al haren toebehoozen 1000 Musquet- ten/ 10000 Lantsen / 1000 Partisanen ende Hel- leharden/ en daerē boven noch 6000 middelma- tige Lantsen ofte Spietsen.

Item oock op provisie mede ghebzacht/ schuppen/ spaepen/ forquetten/ ende andere toe- behoozinghe vooz 700 Pioniers ende schans- grabers/ &c.

Gheschzehen in Lisbona, den 10 May / int iaer na Christi gheboozte / 1588.

Welcke Plote volgēde de depositie van Diego de Piemontel Dagelick costte tot onderhoudinge dertich duysent Ducaten.

Tot hier toe int langhe ende hzeedt beschre- ven hebbende dese gheweldighe Plote ofte Armade van Spaignien / soo sullen wy tot een versterkinghe der selver / noch hier toe doen ende voughen de Plote/ die den Prince van Parma, van wegghen de Coninck van Spaignien/ inde Landen van herwaerts over soo inde havenē van Duynkercken, Grevelin- ghen, Sluys ende ander plaetsen / toegherust ende vaerdich ghemaecht hadde/ om hem met- te selve gheboucht hebbende / de resolutie en- de t'beslypt vanden Coninck van Spaignien te helpen uytvoeren.

Den Hertoge van Parma heeft in Vlaender- ren met veel duysent menschen/ dooz ghegraven oft ghediept diverse Wateren / als een Was- ter de Iperlee ghenaemt / om sekere schepen van Antwerpen dooz Gent nae Brughe te hzen- ghen / alwaer hy boven de hondert Heude- schepen vergaderde / ende met victalie ende admonitielade/ die hy by Sluys meynde dooz- te hzengē inde Zee/ oft dooz de verbeterde ofte ghediepte Iperlee, inde andere Havenen van Vlaenderen.

Int Rivierken van Watene hadde hy oock doen ghereet maken 70 platte-bodemde sche- pen / elck groot van ontrent 30 peerden te vaeren / met hzuggen bequaem om die te schepen ende ontschepen / Daer waren dier- ghelijcke platte-bodemde schepen meer / om- trent 200 inde Haven van Nieupoort her-

gadert / maer niet soo groot.

Tot Duyn-kercken hadde hy ontrent 31 Ooz- lochschepen toegherust / sulcx als hy daer had- de connen becomen/ van scheeps- volck ghebzacht hebbende / hadde hy tot Hamborch, Bremen ende Embden, alomme vele doen aennemen. Hy verwachtte noch vijff schepen van Ham- borch, wel gherust met veel schips- volck / ende noch vijff vzeemde Schepen aldaer tot Duyn- kercken gheschuyt.

Om in dese schepen te laden/ hadde hy verga- dert menichte van groote Balcken/ onder scherp met ijeren pincten / ende ter zijden met clam- pens/ oock te Grevelinghen hadde hy twee duysent ijdel vaten Calox, die in coxter stont conden t'samen ghenagelt wozen / met coozden bin- dende ghelijck een hzuggen te maken/ have- nen te stoppen / ende te peplen / ende daer toe hadde hy by de haven van Nieupoort verga- dert ende opghetacht eenen seer grooten hoop van rijf-hout ofte mutsaert / ende alderhande gereetschappe tot schanssen/ veel van syn scherps- kens hadden twee Ovens ghemaecht om voozt te backen/ daer was mede by menichte van Za- dels/ Coomen/ ende paerts gereetschap / oock treck paerden met alderhande geschuts ende am- monitie daer toe nootlyck.

Doozder vergaderde hy eenen Legher by Nieupoort, onder den Maestro del Campo Camil- lo, van 30 Vaendelen Italiaenen/ 10 Vaende- len Walen / 8 Vaendelen Schotten / 8 Vaende- len Bozongions/ t'samen 56 Vaendelē/ elck wa- rekent tot 100 hoofden. By Dixmuyden waren ghemonstert 80 Nederlantse Vaendelen / 60 Vaendelen Spaigniaerden / 60 Vaendelen Hocheduytschen / ende 7 Vaendelen overghe- loopen Engelschen / onder Sire Willem Stan- ley. Den Grabe van Westmerlandt ende den Lord Paget, uytghewekene Engelse waren oock ghereet om t'scheye te gaen. In de vooz- bozichten van Cortrijck, loeerden 4000 paerdē. Te Watene lagghen 900 paerden/ mette Coznet- te vanden Marquis del Guasto, Generael van t' Paerdevolck.

Sixtus de V. Paus van Romen/ heeft van sijn- ner zijde/ tot versterkinge vande Armade en verminderinghe der macht vande Coninginne van Engelandt/ soo veel te weghe ghebzacht/ als hy conde/ gebuyckede sijn Geestelijck / (so hy- se noemt) wapenen/ op allerley maniere / las- tende sijnne Crusado ende Bullen peghelijck ver- condighen/ tot voozderinghe van desen grooten aenslach/ ende uytnemde groote Aflaten die al- omme ghedrukt ende gedistribueert werden: Met dese Bullen geckten de Engelse ende Nederlanders / segghende dat den Oupbel een straetschender was / die op sulcke Paspoorten niet en paste. Hy heeft oock (soo men seyde) het Coninckrijcke van Engelandt opghedraghen den Coninck van Spaignien metten Tytel/ van Beschermmer des Christelicken Geloofs, be- belende t'selfde te overvallen/ met conditien/ dat als het ghewonnen soude wesen / soo soude hy t'selfde besitten als Feudatarius ofte Tributarius des Stoels van Romen / ende daer toe soude den Paus contribuieren een Millioen gouts / oft thien hondert duysent Ducaten / d'een helfst terstont / d'ander heeft als Engelandt ofte een vermaerde Haven daerinne soude ge- wonnen wesen.

Tot meerder voozderinghe hadde den Paus nae t' Nederlant gheoordonneert eenen Doctoz Allain Enghefman / dien onlanck Cardinael tot

Parma
maecht ge-
reetschappe
om de
Spaensche
vloot
te helpen.

Beschrijv-
inghe van Par-
mas Leger.

Paus hul-
pe totte
conqueste
van Eng-
lant ende
Nederlant.

tot dien eynde gemaect was / die het bewint van alle Geestelike saken hebben soude / desen heeft binnen Antwerpen in Engels doen druckē een verclaringe des Paus / confirmerende de sententie van excommunicatien van sijn voorszaten / affsettende de Coninginne van Engelandt van alle Eytelen ende Digniteyten / als een Vsurpatrice om tot voozderinge van sijn vooznemen in Engelandt te publiceren : Welcke verclaringe zijnde notabel ende vzeemt / hebben wy goet gedocht de selve alhier te verhalen / en luyt aldus :

Declaratie van des Paus sententie over de Coninginne van Engelandt.

SIXTUS de V. door Gods voorsienicheyt, den universalen Herder van Christus kudde, wien toecoomt door ghedurighe ende behoorlike successie, sorghe ende de regieringe van de Catholijcke Kercke, siende de jammerlike ellende daer de vermaerde Coninckrijcken van Engelandt ende Yrlandt in gebrocht zijn, die van te vooren soo befaemt waren om haer deuchden, Religie ende Christelike onderdanicheyt, ende hoe die nu door de ongoddelicheyt ende boos Gouvernement van Elizabeth de ghepretendeerde Coninginne, met weynige van haer aenhangers, niet alleen zijn ghebracht tot eenen ongheregelden ende sorgheleken staet in haer selven, maer zijn oock geworden besmette leden, vergiftelick ende becommerlick tot t'geheel lichaem van t'Christendom : ende sijne Heylicheyt, niet hebbende aldaer te Lande behoorlike middelen, gelijk hy heeft by de assistentie vande Christen Princen in ander Landen, om disorderen voor te comen, onderdanicheyt en Ecclesiastique discipline te onderhouden, mits dat Henricus de VIII. onlanck Coninck van Engelandt, rebellere ende affvallende den Apostolijcken Stoel, gheweldelick hem heeft afghesondert, en sijn subjecten vande ghemeynschap van Christendom, ende Elizabeth de tegen woordighe Vsurpatrice volhart int selve, met beroeringhe ende perijckel vande byligghende Landen, bewijsende haer hertneckich ende onboetvaerdich, in sulcker wijse, dat sonder haer aff te stellen, daer gheen hope en is van de Landen te reformeren, noch t'Christendom te onderhouden in rechte vrede ende ruste.

VVaeromme sijn Heylicheyt, soeckende (alsoo hem toestont) daer in te versien met haestige ende crachtighe remedien van God gheinspireert voor den universalen welstandt van sijn Kercke, beweecht zijnde uyt sijn eyghen (oock veel sijnder voorszaten) goede genegentheyt, die hy altiid ghedraghen heeft tot de Engelsche Natie, ende mede versocht zijnde door ijverighe ende importune voorderinghe van verscheyden ende principaelste perfoonen der selvigher, heeft soo ernstelicken ghehandelt met diversche Potentaten, ende specialick met den vermoghenden Catholijcken Coninck van Spaignien, hem biddende, te willen, helpen, om de reverentie die hy draecht totten Stoel van Romē, om de oude vriendschappen van sijn Huys, ende de Croone van Engelandt, om de bysondere liefde die hy heeft be-toont tot die Catholijcken van die Landen, om het verwerven van vrede ende ruste in sijn Landen

die daer by ghelegghen zijn, om de vernieerde-ringhe van t' Catholijcks gheloove, ende cyndelicken om den vniuersalen welstandt van gantsch Europa, dat hy wilde ghebruycken sulcken macht als hem den Almachtighen Godt heeft verleent, tot het affletten van dese Vrouwe, ende tot straffe van hare medeplichters, soo boos ende schadelick tot de werelt, ende totte reformatie ends pacificatie vande Coninckrijcken, van waer soo grooten deucht ende menichvuldighe alghemeyne profijten stonden te verwachten.

Daeromme om de werelt kondtbaer te maken de rechtveerdicheyt vande saecke, tot voldoeninge vande Onderfaten der selver Coninckrijcken, ende eyndelick om Godes rechtveerdich oordeel over haer te vercondighen, soo heeft sijne Heylicheyt goet ghedacht, met de declaratie ende sententie van deser Vrouwen straffe, oock te declareren de oorsaken waerom hy ghemoveert is also teghen haer te procederen.

Ten eersten, om dat sy is een Ketterische ende Schismatijcke, inden Ban ghedaen by twee van sijn Voorfaten, hartneckich ende onghehoorsaem teghen God ende den Apostolicken Stoel, vermetelick op haer nemende, teghen natuere, redene, Goddelicke ende menschelike wetten, de hooge Overheyt, ende de Geestelike autoriteyt over menschen zielen.

Ten tweeden, om dat sy is een * Bastaert, ontfanghen ende geboren uyt bloedschendich Overspel, ende daerom incapabel van t' Coninckrijck, soo wel uyt cracht vande verscheyden sententien van Clement de VIII ende Paulus den III. als by de openbaringe van haren Vader Coninck Henricus selve.

Ten derden om dat sy gheusurpeert heeft de Croone tegen rechte, midts de verhaelde beletscelen, ende oock contrarie de oude accorden, gemaect eertijds tusschen den Apostolijcken Stoel ende t' Coninckrijck van Enghelant, over de reconciliatie van tselfde, om de doot van Thomas van Cantelberch, ten tijden van Henricus de II dat niemant mochte wettelick Coninck van den Lande wesen, sonder approbatie ende consent van den hooghen Bisschop, t'welck naemaels was verniet by den Coninck Iohan, ende bevesticht met eede: een sake seer nut totten Coninckrijcke, ten versoecke ende instantie van den Edeldom en Gemeynthe der selvigher.

Voorder om dat sy met Sacrilegie, ende ongoddelickheyt volhardt int breken van haren solem-nelen eedt, gedaen in haer Crooninghe, daer sy swoer te houden ende beschermen alle oude Privilegien ende Geestelike Vrydommen der Landen.

Om menighe groote injurien, ghewelden, extorsien, ende ander ongheregheltheden by haer ghedaen, ende toeghelaten ghedaen te worden den armen, onnooselen volcke van beyde de Coninckrijcken.

Om het opruyten tot seditie ende rebellie der Onderdanen van andere haer ghebuerlandten, teghen haer behoorlike Overheyt ende

De oorsaken waerom den Paus de Coninginne inden ban doet en soect te straffen.

* Sulckx blijft niet, maer is vā haer vyan-dē versiert

NOTA

* Thomas Morus Paus Mar-telaer onder Henricus de VIII in sijn schrijftē loochent

dese Aste-seggende dat de Paus dat niet probeert en can, hy hebbende selve near-stich daer na gesochē ende seyde voor der dat den Coninc niet en vey mochte

sulcke accorden te maken sonder sijn Sen-ten ende Baroenen.

etc. Daer omme soue blyckē. soo sulckx vva-re t'welcke de Pausen noys ken-den soemen.

NOTA.
En ander fuc
ken is de n
Paus oec
qualic gein.
formoert.

natuerlicken Prince, tot vervoeringe van ontallicke zielen, ende verwoestinghe van veel machtighe Landen ende Steden.

Om het verberghen ende beschudden van de Ketterische fugitive rebellen, ende openbare quaetdoenders, tot achterdeel van veel Christen Lande, ende oock om het inlocken vanden machtighen ende wreedden vyandt den Turck, om't Christendom te overvallen, ende den ghemeynen vrede te verstooren,

Om de grouwelicke ende langhe vervolginghe van Gods Heyligen, quellende, beroovende ende vangende de Heylige Bisschoppen, tormenterende ende jammerlick vermoordende de leden der heylige ende Catholijcke personen.

Om de onnatuerlicke ende onwettelicke ghevanghenisse, ende onlangs gebruyckte wreetheyt tegen de gracieuse Princesse *Maria*, Coninginne van *Schotlandt*, die onder belofte ende verlekeringe van beschuttinghe ende hulpe, was eerst in Engelandt gevluht.

Om de verstooringhe vande ware Catholijcke Religie, ontheyliginghe vande heylighe Sacramenten, Cloosteren, Kercken, gheconsecreeerde personen, memorie van Santen, ende van al dat mochte dienen ende voorderen de eeuwighe salicheyt.

Ende in wereltsche ghemeyne welvaert saken, om de de graderinghe vanden ouden Edeldom, voorderende slechte ende onwaerdighe personen tot alle civile Gheestelicke digniteyten, vercoopende VVetten ende Iustitie.

Ende eyndelinge, om dat sy gebruyckende ofte plegende is, absolute tyrannie tot groote Gods lasteringhe, oppressie des armen volcx, yerlies van zielen ende verderff der Landen.

Daeromme, dewijls dese stucken van soodanighe natueren ende qualiteyten zijn, dat eenighe haer onbequaem maken tot de regeringe, andere bewijzen haer onwaerdich te leven: Soo ist dat sijne Heylicheyt, uyt cracht van Gods Almachticheyt, ende van Apostolijcke autoriteyt hem bevolen, vernieut de sententie van sijn Voorfaten, als van Paus *Pius de V.* ende *Gregorius de XIII.* nopende de excommunicatie ende afflettinghe van de voorschreven *Elizabeth*. Ende voorder anderwerf, soo excommunicert en stelt hy haer aff van alle Princelicke digniteyt, ende van tijtel, recht en pretensie tot de voorseyde Kroone der Coninckrijcken van *Engelant* ende *Yrlandt*, verclarende haer te wesen onwettich, ende een oprechte Vsurpatrice vande selvighe, ontslaende de Onderfaten van die Landen, ende alle andere alderhande onderdanicheyt, Eeden ende ander formen van gehoorfaemheyt die sy haer, ofte yemandt in haren name schuldich zijn.

Voorder ghebieden wy scherpelick ende strafselick, op den toorne vanden Almachtighen God, op de straffe van excommunicatie, ende op lichamelicke straffe nae de Rechten, Dat niemant van wat state, ende conditie hy zy, nae de contschaft hier van hebbende, hen en vervordere haer eenighe onderdanicheyt, gunste ofte eenig-

gerhande behulp te doen: maer dat een yegelicke toeloop, ofte by alle middelen hem pooge tot haren caltyemente, ten eynde dat sy die door veel wegen, God ende sijn Kercke affghegaen is, haer verlaten vindende van alle wereltlicke toevluht, ende van een yegelicke geabandonneert, mochte bekennen haer schult, ende ootmoedelicken haer mochte onderworpen den gherichte van den Alderhoochsten.

Hierom doen wy condt allen den inwoonders vande voorschreven Landen, ende alle andere datse neerstelicken toesien het voorschreven nae te comen, met afwendinghe van alle onderstant, openbaerlick ofte heymelick aende partiie ende hare aenhanghers, ende dat sy wetenschap hebben, terstondt haer voeghen by de Catholijcke Heyr cracht, gheleydt by de Hooch-gheboren ende victorieusen Vorst *Alexander Farnese* Hertoch van *Parma*, &c. inden name van sijne Catholijcke Majesteit, met sulcken macht als een yegelicke kan opbrenghen, om te helpen ende by te staen, als geseyt is, totte affettinghe ende straffe vande voorschreven persoone, ende te restitueren t'heylich Catholijck gheloove: Verclarende mits desen, alle die ter contrarien dat ghebodt weygheren, dat sy haer verdiende straffen niet sullen ontvluchten.

Voorder laetmen weten, dat de meyninghe van sijn Heylicheyt, noch van den Catholijcken Coninck, noch van des Hertochs Hoochheyt, niet en is in desen aenslach te overvallen ofte conqueste vande Coninckrijcken te maken, ofte te veranderen VVetten, Privilegien, ofte Costuymen, ofte yemant van sijn vriheyt oft leven te berooven (anders dan de rebellen ende obstinaete personen) ofte in te voeren eenighe andere veranderinghe, dan sulcx als by gheineyn accoort tusschen sijn Heylicheyt, sijn Catholijcke Majesteit, ende by de Staten vande Lande sal goet ende nootelicken gevonden worden, totte herstellinghe ende continuatie vande Catholijcke Religie, ende tot straffe van die Vsurpeerster ende haer adherenten. Verlekereude een yegelicke dat de controversien, die mochten voorvallen door de affettinghe van dese Vrouwe, oft over ander oorsaecken tusschen particuliere partiien, of e aengaende de successie vander Croone: ofte tusschen de Kercke ende VVereltlicke staedt, ofte eenigherhande verschil wat het zy, sal gheslist ende ghedetermineert worden gheheel naer Recht, iustitie ende Christelicke equiteyt, sonder ontecht ofte achterdeel van yemanden. Ende daer en sal niet alleenlick behoorlick opsicht ghenomen wesen van plonderinghe, te bewaren de Catholijcken, die soo veel gheleden hebben, maer oock ghenade sal bewesen worden alle personen die met leedtwesen haer submitteren totten Capiteyn Generael van de Armade.

Iae selve alsoo men gheinformeert is datter veel onnossele zinn, die alleenlick uyt onwetenheyt van den Christen geloove zinn gevallen, en nochtans wordé onder de Ketteren gerekent, so en is de meynin-

belast alle
gader den
Hertoge da
Parma te
gehoorzamt

Verhael
vande meyn
inghe des
Hertogs van
Parma.

meyninghe teghenwoordelicken niet sulcke per-
soonen te straffen, maer ghenadelicken die te dul-
den, tot dat sy door conferentie van geleerde ende
beter bedencken mochten vander waerheyt on-
derricht worden, haer daer en tusschen niet obsti-
naet vertoonende, maer soeckende voor te comen
het storten van't Christelick bloedt, ende verderf
vande Landen, dat te verwachten stont door een
wederstant van eenighe principale weder-strijders
culpable.

Daeromme verclaertmen mits desen, dat het
niet alleene gheoorloft is eenen yeghelicken, t'zy
publijcke ofte private personen (over ende buy-
ten sulcke die den aenslach op haer ghenomen
hebben) te arresteren, hant aen te slaen, te vangen,
ende over te leveren aen de Catholijcke partije, de
voorschreven Vsurpatrice, ofte eenighe haer com-
plices: maer het sal voor eenen sonderlickeren
goeden dienst ghehouden ende hooghelick ver-
gouden worden, nae de qualiteyten vande per-
soonen, soo sy ghevanghen ende over ghelevert
worden.

Ende oock alle andere, die hier te vooren heb-
ben behulpich gheweest, ofte hier nae sullen hel-
pen ende bystant doen, tot het straffen van de mis-
dadige, ende weder-oprechten vande Catholijcke
Religie in die Coninckrijcken, die sullen ontfan-
ghen sulcken loon ofte voorderinghe van eere en
state, als haren goeden ende ghetrouwen dienst de
gemeyn welvaert sal vereytschen, ofte nutlick zijn.
Int welcke sal gerespecteert worden de preservatie
vande oude ende heerlicke gheslachten ende af-
comsten vande Landen, soo veel alst mogelick sal
wesen.

Eyndelicken, by dese teghenwoordige wort vry
paspoort ghegunst tot alle sulcke, die haer sullen
willen voeghen by den Catholijcken Leger, ende
brengen victualie, amonitie ende andere behoef-
ten: ende men belooft liberale betalinghe voor alle
t'gene dat van hen sal ontfangen worden in dien-
ste vanden Heyrlegher: Mede vermanende ende
strengelijck ghebiedende, dat een yeghelick nae
sijn macht ofte vermoghen reede zy ende beneer-
stige te helpen ende by te staen, ten eynde geen oor-
sake ghegheven worde om ghewelt te ghebruy-
cken, ende te straffen sulcke personen, als die dit
ghebodt sullen verachten,

Oock heeft den heyligen Vader uyt sijn Vader-
licke goetherticheyt ende gunste die hy is dragen-
de tot desen aenslach, seer liberalicken ghegheven
uyt de Goestelicke schatkamer vande heylige Ker-
cke, die hem bevolen ende tot sijnder bewaringhe
ende dispensatie ghestelt is, allen den ghenen die
bystandt doen, mede helpen ende aenhouden, op
eenigherhande maniere, tot de affsettinghe ende
straffe vande voorschreven personen, ende totte
reformatie vande twee Riicken, volle indulgentie
ende vergiffenisse van al haren sonden, ziende be-
hoorlick penitent ende gebiecht, nae de wetten van
God ende menschen, ende een ghewoonlick ghe-
bruyck van't Christen volck, &c.

Dit was het beslypt ende verklaringhe des
Paus/om de Engelschen te verkondigen/ende

te verclaren wanneer sy in Enghelandt aen ge-
comen souden wesen/ende om dit te bedecken en
verholen te houden/oft moghelick datmen mey-
nen soude dat den aenslach meer op de Geuni-
erde Landen dan op Engelandt voozghenomen
ware/ende dattet den Engelschen daer vooz
houden souden/dat het veel meer dreyghemen-
ten ende woozden waren/dan dat het dadelick
ofte rechtsinnich ghemeynt soude zijn: Soo isser
een solennelen vrede-handelinge mette Conin-
ginne te weghe ghebrocht/ tot Borborgh in
Blaenderen. Daer teghen die vande Geuni-
erde Lande hare Steden/Forsten ende Schan-
sen/insonderheyt die op den Zee-kant ghelegen
waren/waerschouden/protesteerden ende soch-
ten alle middelen om de voozschreven Vrede-
handelinghe/nae haere vermoghen te beletten
ende te verstoojen / radende meer op teghen-
weert te dencken. Maer eenighe in Engelandt
dreiben den Vrede-handel ofte bestant seere / als
zijnde haer landt ende staet bequaem ende pro-
fytelick/soo om de handelinge ende navigatie
als om te sparen de groote onkosten der lang-
duerigher oozloge: ander dochten daer mede
t'gewelt vande Armade van haer te diverteren
ende achterwaerts te doen houden/ende also
het onweder te ontbluchten. Somma/Parma
wiegde eensdeels daer mede veel Engelsche in
slape/ende oock eenighe paps-wenschers inde
Nederlanden/ nergheens min dan op vrede te
maken denckende/maer gheheel om Engelandt
te conquesteren/ dat hy vooz gewis hem selven
hadde inghebeeldt. Daeromme teghen dese
toerustinghe ende gheweldighe Armada/ heb-
ben die van Enghelandt ende de Geunierde
Landen wel eenighe teghen weert te weghe ghe-
brocht/maer niet nae de grootheyt des perijc-
kels/ dat van soodanighen gheweldt te vree-
sen was/ hoe wel de fama te voozen dickmael
seer sterck daer van gheloopt hadde: maer het
werdt gheseyt te wesen om haer Blote uyt
Spaingien nae Indijente gheleypden ende in te
halen/te meer oock also ghelooft / om dat de
schepen soo groot waren/die men achte dat den
Spaingiaert in de enghden ende ondiepten
der Enghelscher Zee niet en souden avon-
turen.

Den Coninck van Vranckrijck ontboodt
de Coninginne van Enghelandt mondelinghe
in Mey / dat sy acht op haer defensie soude
nemen / mits dat hy wel gheinformeert was /
dat haer sulcken aenslach aenstaende was /
t'welck hy dachte ende vreesde dat haer volck
ende schepen qualick souden comen aff-wee-
ren. Daer door de Coninginne wat meer-
der wapeninghe ghedaen heeft met allen vlijt /
boven haer eyghen Oozlochscheppen / oock veel
schepen van haer ondersaten/ende geen vzeem-
de ghebruyckende: hebbende de grootste ende
bequaemste met volck versien ende wel ghe-
wapent / ende sommighe van dien ghesonden
nae Plymouth op de West-cust / onder den
Heere Admirael mi Lord Charles Haward,
Deve vanden grooten Thomas Haward Her-
toch van Nortfolck, die over de Schotten tri-
umpheerde/ ghesproten uyt het oudt Coninc-
lick gheslachte vande Plantagenets / met Si-
re Francois Draeck als Vice-Admirael / ende
meer andere/ t'famen ontrent hondert schepen
sterck: de cleynste schepen heeftmen gelept in
de enghde tusschen Douvren ende Cales, onder
mi Lord Herry Symer, Sone des Hertochs

De edehan-
delinge ge-
practiseert
om de Lan-
den onacht-
saem te ma-
ken.

Engelandt
cust ontrent
hondert vijf
trechschepen
alleen van
haer subiec-
ten.

Beloonits
ge den ber-
caders toe-
geseyt.

Maer ghe-
gont.

van Sommerfet, omtrent 40 ofte 50 schepen.

Ten Lande al Engelant dooz / heestmen het volck in wapenen ghebrocht / gheoeffent ende onder de ghetrouste Capiteynen verdeelt / ende so men seyde dat de Spaingiaert de Riviere Thamis inballen soude / als hy met Parma soude verwoecht wesen / soo heestmen by Gravesende eenen Legher gheslaghen ende vergadert / Forten op beyde zyden der Riviere doen maecten / dooz Frederick Ienibelli Ingenieur / met ghereetschappe van Schepen tot een brugge / hoe wel spade ghenoech. Desen Legher quam de Coninginne selve besoecken / als een ander Tamiris ofte Pallas int Legher haer draghende / ende dierghelijcke Legers warden in ander plaetsen des Lants meer verordonneert.

Coertstinge vande Ho. Mo. Staten tegen dese vloot.

Belanghende de ghebneerde Provintien van Hollandt / Zeelandt / ende de andere Landen / die hebben mede met ghemeen advijs de saecke rijpelicen overlept ende besloten / vermits sy de advijsen ende advertissementen upt Spaingien ghenoechsaem gheloofden. Maer mits dat de schepen soo groot waren / soo verlieten sy haer eensdeels op de ondiepten van hare Zee-canten / meer vreesende het ghereetschappe van Parma ende van sijne clepne platte schepen / soo hebben sy (niet teghenslaende alle haer Oozloghe) wel 90 schepen ghereet ghehouden / meest clepne / naer de gelegentheyt van hare Rivieren / Havenen ende Zee-kusten / daer mede besettende alle de Havenen van Vlaenderen / van de Schelde / ofte van Lillo aff tot Gzevelinghen by Calais toe / ende voorts de Zee-keden met goet Garnisoen verstaende:

Seemde te segge schepen de selve

Tegghen de coniste vande Spaensche Armade / hebben sy upghesonden den Capiteyn Cornelis Lonck van Hoosendael / met 25 oft 30 schepen / hem te voegghen by den Vice-Admirael mi Lord Henrick Seymer van Engelant / ende te legghen tusschen Calais ende Doveren. Maer alsoo dese schepen dooz tempeest ende Poozdelicke winden / ghedwonghen warden die Vlaemsche kusten te verlaten / ende in Zeelandt wederom in te loopen / soo zijn niet te min de selve schepen (het tempeest wat over ghewaert zijnde) wederom upt ghelooopen daer den Admirael Iustinus van Nassau selffs in persooone / met loos de Moor Vice-Admirael van Zeelandt op heeft ghewacht / sterck wesfende omtrent 35 schepen groot ende clep / van 80 tot 250 baten / uytneemende wel ghemant van cloeck Zee-volck / ende daer en boven van 1200 oude Musquetiers krijchsvolck / ghehozen upt alle Regimenten / ende tot Schips-strijden gheoeffent / wel ghereesolbeert tot vechten / alle om te beletten dat Parma met sijn vlote nergens upt gheen Havenen soude comen / daer wel t'meeste aenghelegghen was.

De vma de van Spaengien gaet t' sept / de 29 Sep

Hier en tusschen is upt de Haven van Lisbona t' septe ghegaen onder den Hertogh de Medina, den 29 Sep / 1588 de bovenverhaelde gheweldighe Armade / ende sepldenae de Havene de Groyne ofte Corongne ghenaeamt / in Galissien, daer sy noch volck ende munitie innam / zijnde de naeste Haven van Enghelant. Inde vaert creech sy een tempeest / so dat sy verstroyt wert. Den Hertogh daer in comende / met omtrent 80 schepen / de reste allenshengens volgede / behalven 8 / die masseloos warden. Vande vier Galepen van Portugael / sal

veerde haer de een met groot gheluck inde Haven / de andere dyp werden op de kusten van Bayona in Brancryck / dooz een Engelsche slabe David Guin, met eenighe Fransche ende Turckische slaven vermeertert / eerst d'eerne / ende met die daer nae de ander / waer op dat Don Diego de Mendrana doot bleef: De slaven salveerden haer in Brancryck. Met dese Galleyen pretendeerden sy de Zeelander vande kusten van Vlaenderen te wepzen / om Parmas volck ende schepen te mogen uytbrenghen.

Al nu de Armade inde Gropne verbericht ende toegherust wast / ende daghelick dooz des Coninc brieven te vertrecken belast ende gheboordert werdt / ginck sy t' seple den 21 van Julio / tot dat sy quamen aenden point van Canael van Enghelant: Van daer sonden sy tijdinghe met clepne scheepkens aen Parma om hem te adverteren reede te maecten met sijn volck op Enghelant te schepen / ende maecten clepuder seplen. Sy werden daer ontdeckt van een Engelsche Vinsse / desgelijck oock vant Landt / twelck gheschiede even op dit tijt / als de Engelsche Armade rechts te vozen ingecome was tot Pleymouth / vande kuste van Spainien / om nieuwe virtualie ende admonitie te halen / meynende dat dooz den voozschreven tempeest / de Spaensche Armade haren aenslach soude schoffen: waer over oock den Heer Carel Haward, Admirael van Enghelant brieven ontfinck upt het Hoff vande Coninckliken Secretaris / inhoudende dat de Coninginne tijdinghe gecreghen hadde / dat de Spaensche vlote niet soude comen / oft immers dat sy soude noch langhe beyden / ende daeromme soude de Admirael by laste vande Coninginne / hier vande groote schepen ontwapenen / ende in haer Arsenal senden.

Der vtrig vama u d' hae conist

Den Engelschen Admirael aldus subijctlicken tijdinge in Pleymouth becomen hebbende / s' avonts te 4 uren de 29 Julij / soo haeste hy hem met alle vlyt / om alle sijn schepen upt de Haven te voeren / en t' volck te imbarquieren / niet sonder groote moeyte / mits dat sy veel vreesden upt saecke voozschreven afgghedanckt te worden: soo dat den Admirael selve / dien nacht met ses schepen buyten op de reede raecte / ende de coorts meer ander / ende op den noene den 30 Julij sagen sy de Spaensche Armade met eenē Zuydwesten wint / haren cours recht op Pleymouth aencomen soo t'scheen / maer als sy de Engelsche buyten de haven sagen / voeren sy recht dooz vooz by.

Eschiede nisse vande 29 Julij.

Hier dede dese vlote een groote faute / nae de opinie van velen hen daer op verstaende / principalic van Don Alonzo de Leyva, die seer raede dat sy met de vlote Pleymouth souden aendoen / want hy seyde dat het aparent was dat sy aldaer groot profijt souden doen / de wijle de Engelsche noch onghereet waren / ende so clepne wetenschap van de Spaensche vlote hadden / souden sy henlieden aldaer opt onversienste overballen / dat de Haven seer ghereet ende goet was tot voozderinghe van haer desseyn / souden daer een sekerder proebe van haer vooznemen moghen maecten versoecken de der Enghelcher schepen vermoghen / het volcks macht ende ghesinthept / oock mede daer allarm maeckende / souden sy alle het ghewelt des Landts meest daer ghetrocken hebben / ende Parma beter middelen van uytcomen gheben. Maer volghende haer instru-

De Spaensche Armade seple vooz by Pleymouth, den dertichsten Julij

Laft bande Spaensche Armade om haer by Parma te voegen.

structie/soo was haer dat by den Coninck ende synen Raede verboden/erpreffelick belast zyn- de sonder yet anders by den wegh vooz te ne- men/ haer te voeghen by Parma, sijn volck ende Schepen te versamen/ende haren aenflach met malcanderen te volbzengen op Marigaite, het welcke sy doenlick achteden / ende meynden soude sulcken vzeese ende ontzack onder de En- ghelsche ende Nederlantsche Oozlochs-sche- pen maken/ dat sy souden wijcken elck op sijn defensie/ om haer Landen ende Havenen vooz inval te beschermen.

Ende dan als Parmas clepne schepen met sijn Krijchsvolck ende ghereedtchappe onder de vleughelen ende protectie van dese groote Armade ghebrucht soude wesen/ soo souden sy eenen inval in Engelandt doen. Men seydt dat de principaelste onder haer / ende die haer best op de Zeebaert verstonden / waer onder was den Vice-Admirael Ian Martines de Ricaldo, ende Diego Flores de Valdez, met wepnige meer ghenoech vertoont hadden datter groote swa- richeden in sulcken stuck ghelegen waren/ende principaelick in sulcken besneden instructie: Al- legerende dat in sulcke aenlagen moesten tsa- men gelucken ende passen dickmael veel din- gen/ als wint/weder/getijden/ om upt de ha- venen van Vlaenderen te comen/ende in Enge- landt aen te comen/ doock donckere oft lichte Maenschijn nae gelegentheyt/ mede dat plaets- sen/ reden ende diepten/ alle den wint ende an- der perickelen onderwozpen waren/ ende dat het daer om seer avontuerlic was. Maer haer bevel was/ daer sy haer instructien souden vol- ghen / ende oversulck haer ontrent Cales anc- keren/ alwaer den Prince van Parma haer sou- de by comen met de platte schepen ende alder- hande amonitie / ende die souden ende de de- fensie ofte vleughelen vande groote Armade/ oft ter wijle de groote schepen souden bechten / voozby zeplen/ ende inde Duppen ergens het volck Landen. Maer nae het seggen van de gebanghenen/ hadden sy't meest inde Riviere de Tamise gemunt/ aldaer sy mochten op d'een ofte d'ander zijde haer volck landen/ en hoer de Riviere opvaren / ende soo Londen (de Hoofstadt van Engelandt) bespyngen/ de clep- ne schepen langs de Riviere volgende: welcke vermaerde stad Londen niet sterck/ maer ryc/ machtich ende vol volck is/ des krijchs onghewoon / diese lichtelick achteden te dwinghen dooz vzeese/ soo sy maer den eersten aenstoot wederstaen conden. Sy hadden oock groote hoope dat de Coninginne qualick gheobediert soude wesen/ ende datter een factie van Mal- contenten soude opstaen / te weten/ Roomsche Catholijcken/ ende welgonders vande Schots- sche Coninginne: die doen voozwaer vooz En- gelandt wel te passe doot was.

Op desen last ende instructie zyn sy voozta- gevaren/dickmael den Prince van Parma van haer comste ende meyninge adviserende. Alsoa voeren sy den 30 Julij vooz by Pleymouth. De Engelsche quaemen terstont naer haer toe/ en- wonnen haer den windt af/ (dat is) sy qua- men tusschen de Armade ende den windt/ soo dat sy de Armade met des windts behulp con- den bespyngnen / ende de Armade haer niet/ ende Schoten seer dapper upt d'een Plote te- ghen d'ander.

Anderdaechs den 31 Julij / soo ghenack- ten de Enghelsche de Spaensche Plote/ den

anderen soo na dat sy malcanderen met Mus- quetten conden beschieten: Den Engelschen Admirael schoot seer dapper tegen den Vice- Admirael der Spaingiaerden. Als de Spain- giaerden merckten dat haer de Engelsche soo geweldich bespyngnen met het gheschut/ soo hielden sy haer seer vast aen malcanderen ge- sloten d'een neffens ende achter d'ander / al in slachordere/ in sozime van een halve Maene/ ge- bzupekende cleyn zepl/ om d'een d'ander niet te verhaesten. Ende alsoo haren cours ofte wegh houdende/wert daer een van haer groo- te Galeassen seer met het geschut van eenighe Schepen beschadicht/ ende haer slach-ordere alsoo bebochten ende in een gedzongen/ dat het principaelste Galeon van Sibillien (daer Don Pedro de Valdez op was/ met Don Basco de Sylva ende Don Alonso de Sayas met meer andere Edelen) synen mast bzack teghen een ander schip/ soo dat het niet volghen en con- de / ende de Armade om hem te helpen en wilde niet verdoeben/ maer voozta varende/ lieten sy het achter. Den Admirael van En- gelant Valdez schip siende/ende oozdeelede dat het volck daer upt ghenomen was / voer dat vooz by/ om dien nacht t'gesichte vande Spaes- sche niet te verliesen/ met soo veel schepen als hem volgen conden/want Sire Fransoys Draeck die nochtans dien nacht den lanteerne te voere belast was/was gebaré na vijf groote Hulcké toe/ vande Armade verschepden/ die hy vondt Oosterse Coopvaerders te wesen/ende liet- se varen: Hier dooz volchden den Engelschen Admirael ter wijle den lanteerne der Spaen- giaerden den gantschen nacht/meynende dat het de Engelsche was/ende vondt hem s'moz- gens ondersijn byanden/ maer soo haest hy dat gewaer werdt/ maeckte hy hem upt soo groo- ten perjckel.

Anderdaeghs den eersten Augusti/ontmoe- te Draeck het schip van Valdez, ende sont aen sijn voozt/ daer sy den Valdez met noch vier hon- dert en vijftich mannen in vonden ende dede dat opeffschen. Valdez wilde om sijnder eeren wille eenige conditien voozwenden / die hy met sijn volck aen Draeck was sendende: Maer Draeck antwoorde hem / dat hy ghee- uen tijdt te verliesen en hadde met handelinge/ maer soo hy hem wilde oergheven / soo soude hy hem ghenadich binden. Daeren- teghen soo hy hem wilde doot bechten / soo soude hy hem een Ojichsman beproeben: en- de daer op is het rappoxt ghedaen. Als Val- dez met de sijne sagen dat sy in Draecks eygen handen geballen waren / beweegt zijnde dooz sijn groote fame/ soo gaven sy haer over/ ende vonden ghenade. Valdez met de Edelen ende beertich ofte vijftich van sijn volck / quamen over in Draecks schip / ende de andere werden tot Pleymouth gevoert/daer sy anderhalfjaer bewaert woerden/ tot dat sy grantsonaert ofte verwisselt werden.

Als Valdez by Sire Draeck quam/custe hy sijn- ne handen/ ende seyde dat sy alle hadden ghe- resolveert te sterben/ ten ware het hen geluck geweest ware in handen van synen persoon te ballen/ dien sy soo goedich ende beleest beken- den/en de naem hadde: dat hy de aldergoedich- ste over synen verwonnen byant ware / soo dat hy twijfelde oft sijne byanden meer oozsa- ke hadden hem te beminnen/ dooz sijn gheluc- kighe vrome seften/ ofte hem te vzeesen om sijn

Pedro Valdez schip masteloos wort by de Armade berlaten/ den 31 Julij.

Eersten Augusti.

Pedro Valdez genont den 1 Augusti van Draeck.

Wert hem in sijn schip gelosgeert.

Swariche- den int vol- bzingen der Spaenscher Instructie.

Doornen vande Spaensche Armade.

Gheschiede- nisse van den 31 Julij.

voorzpoedige wijze exploicten / die alreede gec-
clommen waren cotten hoochsten graet. Draeck
omhelde hem / bewijfende groote beleeftheyt
ende dede hem eten aen syn tafel / ende slapen in
syn Cabinet ofte slaepcamer: Daer Valdez hem
verhaelde haer sterckte / ende hoe de 4. Galep-
en van haer verstroyt waren / ende hoe sy ghe-
docht hadden binne de Haven van Pleymouth
te commen / sonder wederstandt van Schepen
te binden / die haer groot ghewelt soude dooren
wederstaen hebben / ende meynde de Zee alleen
te gebieden. Sy verwonderden hen oock ober
de stouticheyt van de Engelsche / die met soo
clepne schepen int aensien van haer groote soo
nae doorden comen als een musquet schoot / en-
de haer den windt afnemen / met dierghelycke
redenen meer. Daer nae werdt Valdez metten
synen in Engelandt aen Landt gesonden / zyn-
de een persoon van aensiene onder desijne / en-
de van grooten bedrijve / maechschap ende van
den Naeme van Valdez, die anno 1573 Leyden
in Hollandt beleghert hadde. In dit schip was
eendeel van des Coninck schat / ontrent 55 dyp-
sent Ducaten in gelde / twelck gebuyt werdt.

Valdez
maechschap
die Bald eus
die Leyden
bele gerde.

Den selvendach quam het vyer in des Vice-
Admirael van Oquendo Admiraelship / dat
veel buscrupdt ende amonite in hadde: Dat
schip bzande boven af met alle het volck / daer
weynige van ghesalbeert werden / het welke
oock ghenomen ende in Engelandt ghevoert
werde / met veel half verbzande ellendige men-
schen / nochtans was het buscrupdt onder al ge-
salbeert / met groot verwonderen.

Hierentusschen hadde den Enghelschen Ad-
mirael met syn schip ghenaeint de Arcke, dien
nacht soo naede Spaensche ghevolcht / dat hy
inden moezghenstont hem alleene bycans onder
syn vbanden bevont / ende het wel was vier
uren nae den middach eer alle syn schepen by
hem quamen: Men seyde dat op dien tijt / Don
Hugo de Moncado, Generael vande vier Gale-
assen / versochte met groot instantie aenden
Hertogh van Medina, te mogen den Admirael
abozderen / twelck den Hertogh geensins wilde
toelaten / om syn gelimiteerde commissie ende
voornemen niet te buyten te gaen.

Den 2. Au-
gusti crycht
de Bloote
goeden
wint.

Dijnsdagh den 2 Augusti / zijnde de Armade
teghen over Pooztlant / keerde den wint int
Poozden / soo dat de Spaensche den wint ten
voordeele hadden / ende teghen de Engelsche
was / maer de Engelsche cregen die weder van
hen / mits haer schepen clepnder ende beter ter
zeple waren. Hier dooz schene de Spaensche nu
tot vechte beter genepcht te wesen dan te voo-
en / en deses daegs gevecht was de aldes waer-
sten en bloedichste / in welck gevecht den En-
gelschen Admirael int midden van syn vbande
vechte ende / riep een Capiteyn Georgus Femmer
aen / seggende: O George wat doet ghy nu / sult
ghy nu verlaten / oft mijn opinie va u vzoom-
heyt bedriegen? Waer dooz hy tot vpericheyt
verweckt zijnde / den vbandt also aendiel / dat
hy boven alle andere gepresen wert.

Strijden
dapper te-
gen de En-
gelschen.

Maer alsoo de Engelsche van g'mozghens
afseer dapper teghen hen met alderhande ge-
schut: groot ende cleyn streden / ende niet op en
hielden / soo hebbense haer weder vast by den
anderen in slachordene gesloten / soo dat men
doen merckte dat sy niet en sochten dan haer te
weeren / ende te varen ter plaetsen die haer be-
stemt was / dat was ontrent Duynkercken hen
met Parma te voegen / om met sijne cleyn sche-
pen onder dese groote te schuylen / ende alsoo

alle haer aenlagen met sekerheyt te volbzengē.
In dit gevecht bleef eē groot Venetiaens schip /
ende eenige clepne.

Hierentusschen soo versterckte de Engelsche
Armade haer dageliclyc upt alle de Havenen / soo
van schepen als van volck: Dese sochten stof-
se om eere te behalen / ende haer Vaderlandt
dienste te doen / waer onder vele Edelen van
Name ware / als den Grave van Comberlant,
van Oxforde, van Northumberlant, oock veel
Kiddersen / als Sire Thomas, ende Robert Ci-
cil, Willem Hatthon, Walter Raeleygh, oock
Horatio Palavicino, Henry Brooke, Robert Cary,
Carolus Blunt, Ambrose Willougby, Henry
Noel, Thomas Gerard, Henrick Dudley, Eduard
Darcy, Arthur George, Thomas Woode, Wil-
lem Harvy, met meer andere Edelen vande
principaelste / soo datse ontrent hondert sche-
pen sterck werden / ende daer nae hy Ober en
comede / wel hondert ofte hondert en twintich /
maer sy waren meest te clepnen om de Spaensche
te abozderen / behalven 22 oft 23 van der Co-
ninginne grootste schepen / die bycans alleene
het ontzack maechten: van schip- volck ende
crijch- volck werde sy geschat elf dypsent man-
nen sterck te wesen.

Diens
Borefess
de cille-
bert werde
met veel
Adels ende
Schepen.

Den 3 Augusti / als de Zee stille was ende
sonder windt / soo was het gevecht alleenlick
tusschen de Galeassen ende de Engelschen mits
dat sy Riemen hebbende ende roepende / vooz-
deel teghen de Engelschen hadden / maer sy
voorzderden daer weynich mede / want de En-
gelsche waren oock besich om vlooten met ke-
tenen te maken / dienende om de coozdagie ofte
takelinghe ende oock haer riemen in stucken te
schieten / met diverse andere provisien: oock
sonden sy aen Landt om meer buscrupdt /
twelck sy alreede groot gebreck hadden / mits
dat sy int eerste te hittich en deel te verghceft
verschoten hadden: het welke sy tsints altyds
beclaechden / ende insonderheyt dat hen niet
ghenoech van Lande gesonden en worde.

Den 3 Au-
gusti ghe-
schiedt in
sele reghen
eentze Ga-
leassen.

Dien dach werdt oock raet ghehouden ende
gheresolveert de Engelsche Bloote in hier es-
quadronen te deplen / een deel onder t'belepdt
van my Lord Admirael selve / het tweede deel
onder Draeck, t' derde onder de Capiteyn Hau-
kins, t' vierde onder den Capiteyn Forbusscher.
De Spaensche hielen een vaste ozdere int sech-
ten / dyp hier ofte meer dicke / ende dicht achter
malcanderen / de grootste ende sterckste sche-
pen waeren de buytenste / met bequame ordon-
nantie.

Resolutie
vande Eng-
elschen.

Den 4 Augusti / zijnde dese Armade nu ghe-
comen vooz het Eplant van Wight ofte Vectis,
gaf den Engelschen Admirael de Spaensche
eenen vreselicken aendal met syn beste Sche-
pen / als den Leeuw / daer Thomas Haward op
was / den Elizabeth / Jonas / daer Robert
Sowthwel Kikker des Admirael's Schoon sone
op was / ende daer Edmond Baron van Schef-
felde gebiedt op hadde. Den Vey / de Victo-
rie / onder Johan Hawkins, met het Galeon
Leycester / daer de voozschreven George Fem-
mer bevel op hadde / toe settende nae de Spaē-
schen Admirael midden in haer Blote / die oock
verselichapt was met syn geweldichste schepē /
daer een vreselick gevecht van schietē omginc /
want sy stelden zijde tegen zijde / los schietē ende /
zijnde maer dyp ofte vier hondert voeten d' een
vanden anderen: Ten lesten begaven de Spaē-
sche haer wegh vooz windt / haer voeghende
weder sterck in een. Ter wijle dit gheschiede /
hadde

Gevecht
op den 4.
Augusti te-
gen de gant-
sche Bloot.

hadde ooc den Capiteyn Marten Forbusscher, Capiteyn op de Triumphe/ met wepnige velschapt zijnde/ in een sozgelijck gevecht onder haer/ hem seer wel gequeten/ dien den Admirael te hulpe voer/ ende bevont dat hy hem seer mannelick ende vromelick ghedzagen hadde/ ende voorszichtelick hen onder haer ontrocken hadde/ sonder merckelicke schade t'ontfangen.

Waeromme s'anderdaghs den 5 Augusti de Admirael hem Ridder sloech/ met meer andere/ als my Lord Thomas Haward Sone van den Hertoch van Nortfolck sijnen Neve/ oock sijn susters sone/ mi Lord Scheeffilde, Capiteyn Iohan Hawkins, ende noch verscheyden andere.

Ten selven dage ontfinc den Enghelschen Admirael een tydinge van Hable de grace, (eē Stedcken in Vranckrijck) by sijn uptgesonden bespieder Scheepkens/ dat het in Vranckrijck al stille was/ ende gheen apparentie van hulpe aenden Spaengiaerden/ t'welcke men vzeefde/ ende darren daer seyde dat de Spaensche de Enghelsche alreede overwonnen hadden.

Den 6 Augusti/ wesende Saterdach des abonts/ als sy nu tot omtrent Doveren ghecomen waren/wierpen de Spaensche subjtelicke haer Ankers upt/ recht vooz Calis, houdende de ooge nae Duynkercken toe/ daer scheen het dat sy gheresolveert waren te verwachten/ en haer te voegen met die macht van Parma, zijnde s'anderdaeghs den sevendenden Augusti volle mane/ ende tot Calis hooghwater ten 12 uren/ ende tot Duynkercken ten 11 uren. De Engelsche quamen oock ten Ancker/ recht vooz ende by haer/ een scheuts lengde van den anderen/ daer by haer quam my Lord Henry Seymer, met sijn Blote van 20 schepen/ die aen't voozlandt ofte mondt vande Tamys gheleghen hadden.

Als nu dese Armade daer was liggende/soo font den Hertoghe van Medina alle advijsen aen den Prince van Parma, ende veel Edelen voeren aenlandt om haer te verberschen/ alwaer oock den Prince van Ascoly, (die geacht is een Sone des Coninx te wesen/ een fraey jonck Heere) tot sijnen gelucke aen Land quam/ mits dat hy niet weder t'schepe en conde come/ wiens schip naemaels met alle het volck in Yrlandt verdzanck.

Den Prince van Parma ghehoort hebbende vande aencomste der Armade op de Custen van Engelandt/maecte alle haest om in desen aenflach selve in persooone hem te employeren/ ende hadde de ouden Grave van Mansvelt het Gouvernement Generael der Landen overghegeven. Selve dede hy sijn Bedevaert tot onse lieve vrouwe van Halle in Henegouwe/ ende soo trock hy nae Brugge, alwaer hy den 7 Augusti arriveerde. s'Andersdaechs rijdende nae Duynkercken, daer sijn schip vooz sijnen persooone in te varen reede lag/ hoorde hy het schieten tusschen de twee Armaden/ ende s'abonts als hy te Dixmuyden ingquam/ het succes van dien.

Dynsdaeghs s'noenens den 9 Augusti arriveerde hy tot Duynkercke selve/ als de Armade al vooz by was gepasseert/ sonder dat eenige van sijn schepen hadden dozuen uptseplen/ oft de selvige eenigerhande hulpe ofte bystant te toonen/ upt ontfach vande 35 schepen van Hollandt ende Zeelant/ de welke onder den Admirael Iustinus de Nassau, daer ontrēt op de wachte lagen/ versien zijnde/ met cloeck scheep-

volck/ en boben ordinaris Crijchsvolck 1200 Musquettiers die alleenlick waer namen dat ter niemandt upt de Haven uptvaren soude/ noch dat de Assabren, Parasschen, ofte clepne schepen der Armade (daer het al aen hing) hen niet en soude connen assisteren. Vooz de groote schepen hadden sy niet te vzesen/ om de ondiepte des waters: Maer Parmas volck en was noch niet ghescheept oft reede/ alleenlick de overgeloopen Engelschen onder Sire Willem Stanley wel 700 sterck zijnde/ waren ghescheept/ die meenden int eerste abozderen van Engelandt den vooztocht te hebben: Het ander volck toonden tegenhept ende onwillicheyt/ vindende haer wepnich scheepsvolck uptermaende onwillich/ ooc alle provisie van bier/ broot ende victualie noch ongereet ende noch niet ghescheept/ het Bootsvolck vzeefden de Hollantsche ende Zeelantsche schepen/ die sy sagen haer bzaveren ende dzeppen/ t'welck selve Bootsvolck by nacht ende dage oock hadde doen verlopen/ beducht zijnde datse van't Crijchsvolck met geweld souden gedwongen worden te moeten uptloopen ende te doen/ t'welck sy niet doelick en sagen. Daer waren doen ghebreck die Spaensche Galepen die achter gebleven waren/ ende dat om de Zeeusche schepen vande Vlaemsche custen te dzyven.

De Spaensche schepen aldus neffens Calis op haer ankers liggende/ om met Parma te beraedtlagen wat sy (volgende s'Coninx bevel ende gelegentheden) souden aenrechten/ so was alreede (soo naemaels verstaen werdt) onder haer bestemt/ den 12 Augusti met doncker Mane/ zijnde Vrijdach haer vooznemen van alle zijden te volbzenghen. Waer over soo heeft den Admirael van Engelandt/ met sijn Oversten ende Raet besloten/ nae inventie ende erpzes bevel van hare Majestejt/ de Armade van haer ankers ende plaetse te dzyve oft verhzanden/ ende soo ordonneerden sy met haest acht van haer aldersechste schepen die sy by haer vonden/ daer sy t'beste goet upt namen/ en bzochten daer alderhande wilt vper ende bzaandige materie inne/ laepden het gheschut vol poeders: yser ende steenen/ en sonden die Sondaechs den 7 Augusti/ twee uren nae middernacht vooz wint ende getijde/ nae dat het volck die daer inne waren/ de selve alreede bzaandende verlaten hadden) recht op de Spaensche schepen aen/ welck vper by nachte haer sulcken schizick/ beroerten ende allarm bzochte (vzesende dat sulcke helsche schepen vol buscrupt en steenen moech ten wesen/ als den Ingenieur Frederick Ienibelli dzy jaer te vozent Antwerpen gebzucht hadde aen Parmas bzugghe over de Schelde/ dat sy roepende den bzandt van Antwerpen/ den bzandt van Antwerpen/ terstont haer ankers ende cabels afgehouden hebben/ en onder zeple gecome zijnde/ haer na de rupine Zee seer confuselicken begaven.

In sulcken verschicken heeft hem den Capiteyn van de groote Galeasse/ aen eē cabel van eē ander schip onclaer ofte becommert geboelt/ soo dat haer roer daer door uptgelicht en verlozen wert en also het sonder Roer niet en conde geregeert wesen: wert het dooz de cracht der Zee gedzeven op't sandt ofte strange/ recht vooz Calis, alwaer het vervolcht werdt van veel Enghelsche Pmassen oft clepne scheepkens/ diese besprongen met haer geschut/ maer en dorstense niet abozderen: maer den Admirael van Engelandt dat siende/ sondt daer sijnen langen boot/ met

Den 20^{den} Maerch
rael Iustinius
houdt
Parmas
schepen in
hare haven
nen.

Den 6^{den} Augusti
den 7^{den} Augusti
den 9^{den} Augusti

Stratagemen
waer mede de Enghelsche de Spaensche vooz Calis van haer ancker bzeven/ den 7 Augusti.

Groten Wacem in de Blote om Wiant-schepen.

Den 5 Augusti
werdt
Forbusscher
ende andere
Ridders
geslagen.

Den 6 Augusti
anker
den 7 Augusti
den 9 Augusti

Parmas
voezmetten
ende doen/
den 7 Augusti
ende 9 Augusti.

De Galeas
se van Don
Hugo de
Moncado
is door Ca-
lis gebleven
den 8 Augu-
stus ende
hy gescho-
ten,

met 100 van sijn beste volck / onder den Lieu-
tenant Preston, diese doen tsamen abozdeerden/
daer hem den Generael ende Overste van vier
Galeassen / Don Hugo de Moncado ter weere
stelde / op hope van hulpe vanden lande : maer
nae een goede wijle bechtens / wert hy int hoost
getreft ende dootgeschoten / ende met hem veel
meer ander Spaingiaerden verslagen / sommi-
ge spronghen in Zee om haer te salveren / dier
vele verdzonckē. Daer salveerde hem den Vee-
doz ofte Overstender Generael / Don Antonio
Mauriques, met wepnich andere / die eerste se-
ker tjdinge daer van in Spaingien dzoeghen.
Dese groote machtige Galeasse daer 300 roep-
ers / ende boven de 400 mannen Crjchf-volck
op waren / wert wel dyp uren lanck geplondert /
daer werde ontrent vijftich dupsent Ducaten
van s' Coninck ghelt op gevonden. Ten laet-
sten de Slaven haer lossende ende salverende /
wilden de Engelschen daer het vper in steken /
maer de Gouverneur van Cales / Gordan en
wilde dat niet toelaten als streckende tot pre-
juditie / schade ende naedeel van sijn Stadt en
havene / ende dzeef de Engheleche met sijn ghe-
schut daer van.

Den 8 Augu-
stus ghe-
wecht door
Grevelingen

Den selven morgenstont van den 8 Augusti /
alsoo de Spaensche Armade nae de disordere
haer weder hadden in ordonantie begheben /
soo wert sy weder vanden Engelschen met alle
vpericheyt besprongē / recht door Grevelingen,
daer sy het voozdeel weder vanden wint van
haer naemen / ende lieten haer liever van haer
voozdeel ende gecosen plaetse door Cales / ende
vanden voozwint door Duynkercken iagen en
drijben / van sy haer wilden openen ofte haer
ordere veranderen / staende geheel op haer de-
fentie ende tegenweer.

Vergelijc-
ing van de
Engelische
vloet met
de Spaens-
sche.

De Engheleche / hoe wel sy seer schoone sche-
pen hadden / soo en waren der haerder boven
22 ofte 23 niet diemen tegen de Spaensche (die
wel 90 waren) vergelijcken mochte / om die te
abozderen / Maer de schepen van de Engheleche
hebbende het voozdeel van beter ter handt ende
ter zepl te wesen / quamen telcker repse haer op
lijf dickmael soo nae / dat sy met een pijcke mal-
canderen raken mochten / met al haer geladen
geschut / d'een zijde vooz t'ander na op haer af-
schiende / ende soo oock haer cleyn hantghe-
schut ende musquetten / ende continueerden dat
soo lange den gheheelen dach / als haer poeder
ende kloten strecken konden : maer als haer
dat begonst te ontbreken / soo en bonden sy niet
gheraden den Spaingiaert te abozderen / om
t'groot voozdeel dat de Spaensche hadden by
de grootte van haer schepen / ende dat sy haer
soo dicht ende ordentlijck bij den anderen hieldē
als gesepdt is / haer te vreden houdende dat sy
de Spaensche van Cales ende Dupnkercken
dzeven / ende henlieden verhinderden / van haer
met Parma te vereenigen / en insonderheyt dat
sy de Spaensche bedwongen vooz wint haer
Lants palen vooz by te zeplen.

De cleyn-
schade on-
der de En-
gelische.

Dien dach werden de Spaensche seer bescha-
dicht van volcke ende schepen / mits datter veel
van hare schepen doozboozt werden : Sy scho-
ten oock geweldelick onder de Engheleche / die
oock schade leden / maer verloren wepnich
volck / oock niet en schip ofte man van name :
ende in als nae het sekerste ondersoek geduy-
rende den gheheelen tijt vande passagien / en
verlozen sy boven 100 mannen niet / nochtans
wert selve den Zee-ridder Draecks schip / bo-
ven de veertichmael getreft / ende sijn slaepca-

mer tweemaal doozschoten. Int leste des ghe-
bechts is eens Edelmans bedde (die vermoeyt
zijnde daer op lach) onder hen wech geschoten
met eenen grooten klood. Daer nae als den
Grave van Northumberlant, metten Joncker
Charles Blunt, die nu Baron van Montjoye
ende een eerbaren cloeck Crjchf-man is ende
Henrick Noel, een man edel van geboorte ende
bandaden / sittende waren om wat te eten /
soo quam een scheut van een half Colubzjne
dweers door de Camer geblogen / haer voeten
rakende / ende ter neder smijtende twee man-
nen. Diergelijcke accidenten gebeurden meer
in andere schepen / die te lange souden vallen te
verhalen / soo vele is / dat hier gebleken is dat
God wonderlijcken de Engheleche voozghestaen
heeft. Want alsoo den Admirael van Engeland
selve schreef aen hare Majestejt / soo en wast
de Engheleche nae alle menschelike ghemeyne
opinie ende apparentie van alle omstandiche-
den / niet geraden den Spaingiaerde int gesicht
te comen / sonder wonderbaer werck Gods /
waer door sy alle Gode gheerne de eere van
hare manheyt ende cloeckheyt gaben / die haer
vanden in haer vooznamen confondeerde ende
radeloos maeckte.

Wontog-
lijcke schot
onder de
Engelische

Ten selven dage werden vande Spaensche
schepen soo veel doozschoten datter snachts en
s' anderdaegs twee ofte dyp daer van soncken :
Onder ander wert een groot Bisschaper-schip
van Capiteyn Crosse bevochten en inde gront
geschoten / daer van eenige vanden volcke haer
salveerden / ende verhaelden hoe dat de Over-
ste van't schip malcanderen doozstaken / upt
oofake datter een van henlieden hebben wil-
de / datmen het schip overgeven sonde / die daer
over werde doozsteken / diens broeder sijn dooz-
stekende / en dat ter wijlen subytelick t' schip on-
der t' water versonck.

Enighe
Spaensche
schepen
stinken.

Twee Galeonen van Poztegaal / seben en-
de acht hondert vaten groot zijnde / werde ooc
dien nacht vande Armade verlaten / namelick
t' Galeon S. Philippo ende S. Mattheo, zijnde
soo geschoten / dat sy seer leck ende vol waters
gecomen waren. In het schip van S. Philip-
po was Don Francisco de Toledo, Broeder van
den Grave van Orgas, Maestro del Campo /
ofte Colonnell van 32. Vaendelen Crjchf-volck /
met andere Edelen / die sochten op Vlaenderē
te stranden / haren mast afgeschote zijnde / maer
alsoo sy t' selve niet bequamelick te wege bren-
gen en konden / soo salveerden haer de pinci-
pale persoenen met booten tot Neupoozt / ende
t' schip wert vande Vlisfingers genomen.

Twee Ga-
leonen ge-
nommen / en
in Zelande
geboort.

In het ander schip S. Mattheo, was den
Maestro del Campo / Don Diego de Piemontel,
oock Overste Colonnell van 32 Vaendelen / en-
de broeder vanden Marquis van Tannaris,
met meer ander Edelen ende Capiteynen. Dit
schip was niet het grootste maer wel een van
de sterckste / want van alle de scheuten die op
hem geschoten waren / en waren geen twin-
tich doozgegaen : Sijn schilden waren teghen
een Musquet bevhjdt. In't gevecht vooz Gre-
velingen was het doozschoten en leck gewor-
den / ende by adviseerde tselve den Hertoch
van Medina, die hem sont enen Boot / om hem
mette pincipaelste te salveren / dat hy wepger-
de om sijn eere wille. Daer na geboort hy hem
by hem te blijve / dā s' nachts conde hy dat niet
doen / door dien datter het water s' nachts soo
sterck in quam / hebbende geduerichlick vijftich
mannē aende pompe / om het Schip bove t wa-

ter te houden: Dies hy hem van synen Admiraal verlaten vindende / sochte hy oock op Vlaenderen te stranden / ende sijn leven te salveren/hulpe soeckende aende Disschers. Maer alsoo hy ghesten werdt aen vier ofte vyf Nederlandtsche Oorloch-schepen / die op de kusten waren liggende / quamen sy nae hem toe / hem opeysshende / twelck hy wepgherde/waer over sy alle op hem schoten / sijn schip meer krenckende / ende wel 40 mannen dooden/ soo dat hy ghedwongen werdt hem ghevanghen te gheben in handen van Joncker Pieter vander Does, die boerde dit Schip in Zeelandt / als oock het andere/die daer nae (als het meeste goet daer upt gheloft was) dooz onachtfaemheyt beyde sonckē/Don Diego Piemontelle werde ghevanchelicken naerden Haghe ghevoert ende aldaer langen tijt bewaert: Tot een eeuwighe ghebachtenisse heeft den voozschyden Joncker Pieter vander Does, (een man van grooten bedijve) tot Lepden in de groote Kercke die ghenaeamt werdt S. Pieters Kercke. doen op hanghen een Vaen ofte wimpel de (welcke hy op dit vooznoemde Schip ghebonden heeft) wesende van extrasdinaire grootte alsoo dat de selve ten dele op gherolt wesende van het wessel bande Kercke by naer totter aerden toe was repckende. Woben inde selve was geschildert een Christus aen het Cruys ende daer onder desespreucke.

EXVRGE CHRISTE ET IVDICA
CAVSAM TVAM.

Ende noch Lagher het wapen banden Coninck van Spaignen ghelijckmen die noch hupdenten daghe inde selve Kercke (hoe wel die dooz den tijdt vry wat vergaen is) zien mach.

En ander clepnder schip strande upt noot op die tijdt oock ontrent Blanckenbergh in Vlaenderen: Van den Gouverneur van Ostende Sire Ihan Couway Ridder / met sijn Engels Garnisoen / dat schip siende / sondt dyp visch-booten upt wel ghemant / siende dat het Spaensch volck daer alreede upt waeren ghecomen / ende twee stucken gheschut daer upt aen Landt ghebrocht hadden / om dat schip in te hzenghen ofte te plonderen / die de Spaensche het gheschut aff dwonghen / ende plonderden het schip / den plonder binnen Oostende hzenghende.

Al dus heeft God niet alleene Enghelandt / maer oock Zeelandt willen toonen harer byanden gheweldighe schepen / op dat sy sien ende bekennen souden hoe swack sy waren teghen sulcken ghewelt / soo God haer niet mannelicken moet ende voozlichticheyt verleent hadde / ende selve met veel middelen vooz hen gestreden.

Den selven Maendach den 8 Augusti / als de Spaensche Armade alsoo besprongen was / soo resolueerden sy / mits dat sy haer instructien ghenoech voldoen hadden / dat het best ware te vertrecken: Alsoo voeren sy dicht by malcanderen met cleyn seplen al voozby Dupnkercken / met een Zuydt-Westen wint vanden Engelschen vervolcht. Ende Sanderbaeghs verre vozen zijnde / setten sy meer seplen op: toonende daer mede geen ghelaet van vechten maer om bluchten / sos heeft den Admiraal Lozd Henrey Seymer de clepne scheytn weder te rugghe ghesonden / om met de Nederlandtsche Schepen te beletten / het gheweldt

dat Parma soude mogen beproeben om upt te comen / en hy met de groote schepen vervolcht de de Spaensche / tot den 11 ende 12 dach Augusti hart nae / sonder die nochtang te bespringen / mits dat hy ghebreck van buscrupt ende klooten hadde / meynende datse noch mochten in Schotlandt inloopen. Maer den 12 Augusti / alsoo den wint grooter geworzen was / ende de Spaensche alle haer seplen opsetten ter blucht / ende nu haren cours noozts waerts nae Noorwegen namen / latende Schotlandt op de slincke handt / genoecht toonende dat sy alleenlick sochten te ontcomen / ende haer te willen begeben tot een sozgelicke Nabigatie. Noozts waert / soo beschooten ende beschadicht als sy waren / zijnde alreede inde hoochte van 56 graden / ende 17 minuten / soo hebben de Engelsche haer selven des perijckels dat sy aen naemem niet willen deelachtich maecken / ende selve ooc ghebreck hebbende van alderhande nootdzust / meest van poeder ende clooten / sijn te rugghe gekeert nae Engelandt / latende alleenlick eenige clepne schepen haer volge / om haren cours gaede te slaen ende te adviseren. Alsoo sy de Engelsche tot Harwits met groot perijckel aen gecomen den 14 Augusti / zijnde eenen groote stormende tempeest twee oft drie dagen wel duurende / die groote schade onder de Spaensche Schepen (mits datter veel ghequest waren) moeste doen. De Engelsche sochten terstondt haer te provideren van Dicialie / buscrupt / ende ander behoeften / om gereet te wesen nae de tijdinge die sy van hen mochten hoorzen. Maer als sy geadviseert werden van den cours die sy namen / soo resolueerden sy dattet geraden was hen inde wilde Nooztsche Zet niet te soecken / maer die met haer laten bewerden.

In de Noozd Zee soo namen de Spaensche eenen Zeelandtschen visschers-boot met 12 mannen / zijnde van Zierick-zee / dese 12 mannen werden gebzacht op't Admiraels schip / by den Hertoch van Medina, om daer te dienen / ende den Vischboot lieten sy drijven: dese Visschers voeren mede nae Spaengien / ende sijn daer nae t'huys ghecomen ende rapporteerden aen hare Hebers / dat ter wijle d'Engelsche Blote dese Armade noch volchde / dat sy inden Admiraal sghen een wit Vaendel ofte Blaghe reede maken / om achter upt te steken / om haer ober te gheben / oft ten minsten met haer te parlementeren / vzeesende de Nooztsche passagie / maer eenighe Gheestelicke personen die byden Hertoch waeren (wien meer als andere te vzeesen stont) beletten tselde / segghende dat het haer een groote onverschantwoozdelicke schande soude wesen haer soolichtelicken ober te gheben / vooz dat sy noch eens vande Engelschen met alle macht besprongen waren / maer soo d'Engelsche niet meer aen en quamen ende hun verlieten / bleeff die resolutie te niet.

De Visschers vertelden mede / dat in't Hertochs schip een plaetse was beschantst vooz een Canons scheut / daer binnen den Hertoch hem begaff / met ontrent thien personen int vechten / desghelijcx datter wel 1200 mannen in dat schip waren / ende wel 300 soo doot als geguetste / ende / dat sy in Bisschaeyen upt dat schip hadden sien lossen / 18 coffers met gelde / ende soo men sepde / al dobbel Spaensche Dicalletten.

De Spaensche Armade siende dat sy alreede wel vier oft vijf duysent Mannen verlorren

Soebe toffe oft Epitaphijck oordeel des Engelschen Admirals rael ober de Spaensche Armade.

De Engelsche verlaten de Spaensche Armade den 15 Augusti 1588.

De Spaensche vloot blucht dooz de Noozd Zee naer huys.

Desper aetse heyt inde Spaensche Armade.

Pieter vander Does brengt een Galeon in Zeelandt / ende neemt Diego Piemontelghe vangen.

De Spaensche Armade resolueert de blucht te nemen / den achtsten Augusti.

ren / ende veel siecke ende ghequetste hadden /
 oock datse 10 oft 12 principael schepen ver-
 mindert waren / beraetslaeyden / nae dat sy
 van de Engelsche verlaten waeren / wat hen te
 doen stont / ende siende dat sy hadden ghebreck
 van victualie / water / cozdagie / cabels ende
 anckers / masten / seplen / ende diergelycke /
 despererende dat sy van Parma mochten ghe-
 holpen worden (die vast hoopte ende wachte
 dat sy weder keeren souden / continueerende sijn
 groote preparatie / doende allomme menichte
 van groote anckers smeden / met andere ghe-
 reetschappen) soo resolveerden sy (alsoo hen
 den windt dienden) Noordwaerts achter om
 Engelandt / Schotlandt ende Yrlant na hups
 te vaten : Bysonder mede verstaende dat in
 Schotlandt allomme ozdere ghegeven was van
 luttel hulpe te ontfanghen / ende in Noordwegen
 en konden sy haeren noot ende ghebreck niet
 versaden.

De Spaen-
 sche vema-
 de refol-
 weert achter
 Schotlandt
 om nae
 hups te kee-
 ren.

Als sy eenighe Schotsche visschers ende an-
 dere ghenomen hadden / namen sy het volck
 daer upt / om haer tot Pplotē ofte wech wyfers
 te mogen dienē : en vreesende water gebreck te
 mogen crijgen / hebben sy alle haer peerden en-
 de muplen over boort gemeten / ende vaerende
 dooz wint / passeerden sy tusschen de Orcades
 Fyre Ile , ober de zijde Schotlandt ende qua-
 men nergkens aen landt / ende voeren hoogh
 Noordwaerts / tot 62 grade / wel 80 mylen ver-
 te van eenigen Landen.

Ende daer zijnde / soo gebodt den Obersten
 den Hertoch van Medina , dat elck soo hy best
 conde soude sijnen cours setten recht nae Wis-
 schapen / ende hy met 20 oft 25 Schepen / best
 versien zijnde van water ende nootduyst / nam
 sijnen cours seer hooghe inde Zee / dat hem
 t'huys vjochte : maer d'ander ontrent 40 Schep-
 en ende meer sterck sijnde / metten onder Ad-
 mirael / hielden haeren cours naerder Yrlant
 nae Cabo Clere , op hope van erghens water
 ende ververschinghe te crijghen . Doch veel
 contrarie winden hebbende / cregeit sy ontrent
 den tweeden September eenen grooten storm
 upt den Supdwesten / diese meestendeel op di-
 versche plaetsen van Yrlant dreeff / daer sy veel
 verginghen / onder ander het Galeon van
 Michiel Oquendo , een vande vier groote Gale-
 assen / twee groote Venetiaensche Schepen / la
 Ratta ende Balanzara , met meer anderen / tot 36
 oft 38 Schepen toe / met meest alle t'volck .
 Eenighe schepen quamen weder dooz Weste
 wint inde Engelsche Zee / ende weder eenighe
 in Engelandt : eenighe worden by die van Ro-
 chelle ghenamen . Een groote Galeasse quam
 tot Hable de grace in Franckrijck ghedzeven /
 upt noot dooz tempeest / daer sy haer Schepen
 vol spaensche vjouwen vonden / die de Armade
 gebolcht waren . In Noordwegen zijnder oock
 twee gedzeven ende gebleven / v'een seer groot /
 maer het volck gesalveert . Somma dat van
 de hondert ende 34 seplen die upt gebaren wa-
 ren / maer ontrent 53 groote ende clepne weder
 ghekeert sijn als namelick van de 4 Galeassen
 ende 4 Galeyen , sijn van elck maer een weder
 gekeert / vande 91 groote Galeonen ende Hul-
 ken / zijnder 58 ichter gebleven / ende 33 weder
 ghekeert . Vande Parasschen ende Assabren
 zijnder 17 gebleven / ende 18 weder ghekeert .
 T'samen zijnder gebleven 81 Galeassen / Ga-
 leyen ende Schepen / groot ende clepn . vande
 53 die weder ghekeert sijn / warden veel
 gherekent die int eerste t'huys keerden / ees

Tempeest
 ende schip
 breuck des
 Armade op
 Verlandt.

Vande 134
 schepen der
 Armade /
 sijn maer
 53 weder
 ghekeert.

sy inde Enghelsche Zee quamen . Twee van
 de Galeone die t'huys ghecomen waeren / ge-
 raecten in brandt inde Haven / ende dierghes-
 lijcke ongelucken hebben andere meer t'sints
 ontmoet .

Van de dertich duysent mannen die hier op
 dese Armade gheweest hebben / is nae adbe-
 nant oock een groote menichte ghebleven ende
 verdzoncken / ende nae de t'huyscomste zijnder
 van de overgeblevene veel vart voozleden
 onghemack ghestozben . Den Hereogh van
 Medina Sydonia , een cloeck ende verstandich
 Heere / die ghenoech teghen sijnen vancch den
 last opghelapde was / ontschuldichde hem en sijn
 Piloten / ende op het ghebreck van secours van
 Parma / dat het noch niet reede was / ect . hem
 wert ghesozloft t'huys ende op sijn ghemack
 te trecken / sonder te Hobe te comen / alwaer
 men sepde dat hy sijn benijders qualick conde
 den montt stoppen : Deel ander van Adel / als
 Ian Martines de Richaldo , stoff cozt nae sijn
 comste / met Diego Flores de Valdez , Michiel
 Oquendo , Don Alonzo de Leyva , Don Diego
 de Maldonado , Don Francisco Bonadillio , Don
 Iorgio Mauriques , alle vande Raed inde Arma-
 de : vele sijn verdzoncken / als onder ander / Tho-
 mas Perenot van Granvella , Grave van Can-
 teroy , des Cardinaels Granvella broeders sone .
 In Zelandt bleef gebangen Don Diego Pimen-
 tel , Maestro del Campo / ofte Colomel van
 32 Vaendelen / met meer andere in t'selvede schip
 ghebanghen .

De hael van
 eenige ghe-
 bleven ende
 gebanghen
 der Spaens-
 gaerden.

De hael van
 eenige ghe-
 bleven ende
 gebanghen
 der Spaens-
 gaerden.

In Enghelant was ghebanghen Pedro
 Valdez eenen ervaren man / ende van aensten
 onder de sijne / met Don Basco de Silva , ende
 Don Alonfo de Sivas . In Yrlant sijn veel
 Edelen verdzoncken / ende veel van de Nijfche
 verslaghen : daer wasser by Sir Richard , Bin-
 gam , aldaer ontrent Gouverneur / ontrent 200
 in ghenade ghenomen / maer alsoo daer noch
 eenen hoop van 800 sterck aen Landt ghe-
 raecht waren met gheweert / ende den selven
 Bingham weynich volck by hem hebbende /
 vreesde dat hy selve mochte overweldicht wor-
 den / soo dede hy die 200 dootlaen : maer
 eenighe ontloopende / ende dat de 800 aen-
 segghende / die aen quamen om ghenade te
 versoeken / soo sy seplen / ende daer over
 despererende / trocken sy wederom / bercal-
 fatende een oudt Schip / waer mede sy haer
 weder ter Zee begaven / die daer nae alle ver-
 dzoncken / waer onder oock veel vanden Adel
 waren .

De hael van
 eenige ghe-
 bleven ende
 gebanghen
 der Spaens-
 gaerden.

Ontrent
 Yrlant
 veel ver-
 dzoncken.

Pochtans wert van daer in Enghelant ge-
 bzacht Don Alonfo de Lucon , Colonel van 32
 Vaendelen vande Tertio van Napels , met Don
 Rodrigo de Lasso , ende twee vanden hups
 Cordua , die den Ridder Horatio Palavicino in sijn
 hande creech / om daer mede te lossen den Jone-
 heere Odet van Tiligni , die in het Casteel van
 Doornick sat / ende by Antwerpen gheban-
 ghen was / ten tijden als den Hartoch van Par-
 ma de selbe belegghert hadde . Somma daer
 en is geen Edelhuys ofte geslachte in Spain-
 gien / sy en hebben daer Sone / Broeder / ofte
 Nebe in dese Armade verloozen . Ontrent
 1200 ghemeyn scheep- volck ende Soldaten /
 hier ende daer in Enghelant gevanghen / met
 noch wel 30 van Adel ende Bewindt-hebbers /
 heeft de Coninginne om clepntantsfoengelt alle
 t'huys ghesonden .

Deel geba-
 gens upt
 Engelandt
 t'huys ghe-
 sonden.

De overgebleven resterende schepen / die
 de handen der Enghelschen ende Nederlan-
 ders /

Chups
sonste van
de overge-
bleve Deje-
pen van de
Spaensche
Vlote.

ders/ de clippen ende Kotsen van **Nlandt** / de
stozmen ende baeren des woesten **Oceans** ont-
comen waren/ zynde seer weynich in getale/ zyn
nae veel moepten / angst ende peryckelen / we-
deromme in **Spaingien** t' hups gekomen / ach-
terlatende (ghelijck vooz henen verhaelt is)
sulcken menichte van verschepden soozten van
Schepen/ soz veel trefselicke Heeren van qua-
liteyt / Edelen / kloecke Soldaten / handighe
Matroozen/ ende ainder personen/ soz veel ge-
schuts/ ende amonitie van **Oozloge**/ gelt / ju-
weelen/ ende ander dinghen/ Dat waert sake/
de selve int lange ende bzeede gespecificeert en
aengetepekent waren/ de selve soude een onge-
loosfliche somma gelts impozteren ende bedza-
gen. Maer hoe de macht van dese vlote mach-
tiger ende stercker gheweest is / ende hoe de
selve by de menschen onberwinnelicker geacht
gewozden is: de victorie ende overwinninghe
der selver is wederomme te heerlicher ende te
grooter/ ende bepde dese Lande/ te weten/ **En-
gelant** ende de Vereenichde **Provintien** hadden
te grooter oozsaecke en redenen dien grooten
ende onberwinnelicken **God** / (wiens gewoon-
te het is den trots ende hooghmoet der **Pin-
ren** te bzeken ende ter neder te werpen: daer en
teghen de clepue/ swacke/ ende verdzucht by te
staen/ te beschutten/ beschermen ende om hoo-
ge te trecken/) te loben/ te eeren/ ende te dienen/
alle die dagen harez levens: om dat hy haer in
sulcken alder nptnemenste gebaer/ beschuttet
en beschermt hadde. De **Coninginne** van **En-
gelant** ende de **Ho. Mo. Heeren Staten** vande
Nederlande hebben tot dien epnde/ ter wijle de
Vloote vooz ende ontrent **Engelant** ende dese
Landen passerende was verschepden **Bid** ende
Vastendagen belast ende geozdonneert/ gesta-
delicken **Gode** biddende/ dat hy haer ende dese
landen van sulcken macht / geweldt ende pe-
ryckel t' welck hy alrede sagen van haer wilde
keeren ende weeren: dat hy hare sonden (die
wel verdient hadden) alsoo ghetuchticht ende
ghecastijt te werden) niet en wilde aensien/
maer dat hy haer soude helpen ende bystaen/
om **Jesu Christi** ende sijns selfs wille / narde-
mael dat het syn eppen werck ende sake was/
die den **Paus** van **Roomen** ende de **Coninck**
van **Spaingnien** sochten upt te roepen ende te
verdelghen. Welcke **Ghebeden** / naer dien de
selve waren ter eeren **Godes** / ende tot lof ende
prijz van sijne onwederstanelicke macht / soz
heeft hy de selve verhoort / ende gegeven tgene
hy versocht ende gebeden hebben.

Ende naemaels als de **Armade** langhe ver-
trocken was/ te weten den 29 **November** nae
den nieuwen stijl/ isser in **Engelant** by de **Co-
ninginne** / ende inde gebunierde boozsz **Lande** /
by de **Ho. Mo. Staten** der selbigher eenen ge-

meenen **Dierdagh** bestemt / met bevel dat een
peghelick **God** loben ende dancken soude: **En-
de** den **Predicanten** wert belast den volcke daer
toe te verwecken / welcken dagh met vasten /
vermaningen / bidden ende lofsangen ovet ge-
bracht werdt.

De **Coninginne** van **Engelant** heeft selve tot
Londen / over sulcke heerliche verlossinge **Chri-
stelick** getrumpheert / op sijn **Romeynsch** en is
met alle haer **Staten** ende **Officieren** des **Konck** /
seer solemnelick van haer **Paleys** / op de ma-
nier als op een **Triumph-wagen** door de stad
Londen / nae de **Hoofst-kercke** van **S. Pauwels**
gereden / op welke kercke de gewonnen **Ba-
nieren** / **Danen** ende **Banderrollen** vande **Spa-
glaerden** uptstaken. De **Bozgerij** van **Lon-
den** stonden over bepde zijde der straten in haer
Antbachten ende **Leverepen** vooz **Lenen** / die al
met blau laken behangen waren / met haer **Ba-
nieren** ende **Standaerden** / in seer groote ma-
gnificentie. In de kercke dede de **Coninginne**
niet de **Gesteelicheyt** en hare **Hooffgesin** / **Gode**
haer dancksegginge: Ende een **publyck Ser-
moen** dede sy vooz haer op t kerckhoff **predic-
ken** / dienende alleenlick tot **Gode** te loben en-
de te dancken / selve de **Gemeente** / mondelick
aen sprekende / ende tot het selve vermanende/
daer op haer met groote **acclamatie** vande
menichte een lanch **gelucksalich** leven van **God**
toeghe wenscht wert / tot verdempinge haer-
der vbanden.

Althus is dese heerliche / groote / ende mach-
tige **Armade** / die sy selve alomme onwinnelick
noemden wiens gelijcken in veel hondert jaren
in de **Oceanische Zee** niet gesien en is / als een
roock vergaen / tot grooter confusie vande aen-
recherz der selbiger / daer over de **Coningin-
ne** van haer **Drienden** en **Gebueren** gecongra-
tuleert wert / ende veel versen ende **Lof-dichte**
tot haerder eeren geschreven.

De **Ho. Mo. Heeren Staten** van **Zeelant** /
deben een **medaille** sijn den en muntten / ter ge-
dachtenisse vande comste ende onderganck des
ser **Armade** / hebbende opte eene sijde het wa-
pen van **Zeelant** met dese woozden **Soli Deo glo-
ria** / ende opte ander sijde waren afghe beelddet
eenige ondergaende ofte sinckende groote sche-
pen met dese woozden **Classis Hispanica** / ende
rontomme de selve **Venit** / **Luit** / **Fuit** / 1588.

Wp souden noch vele ende verschepden par-
ticuliere beschrijvinghen ende gheschiedenissen
van dese machtige **Vlote** hier konnen bijdoege
en verhaelen / dan overmits die in veele andere
boecken ende in bysondere beschrijvinghen ofte
Tractaetgens gedrukt zyn / soz sullen wphier
mede beslypten ende den begerigen **Leser** totte
selve wijzen ende sepnden.

Triumphe
vande Co-
ninginne van
Engelant
den 4. De-
cember.

8873
vande
vande
vande

Gedacht-
venning
Zeelant
saghen.

Beslyp
vande
Spaensche
Vlote.

M ij Den

verschepde
Bid ende
Vasten da-
ghen in **En-
gelant** ende
Nederland
tot danck-
segginge ge-
houden.